

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, rāzpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Naročnikom: Čitajte gotovo vse „Listnice upravnštva“ v tekočem letu. Ne prezrite nobene!

Voditelji in voditeljice, ali ste že storili svojo dolžnost glede jubilejskega daru?

Učiteljstvo — sebi!

Zadnja leta se je na občnih zborih „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani izražala resna želja, da bi društveni odbor poskrbel vse potrebne stvari in pričel čimprej z zgradbo našega učiteljskega doma — „Učiteljskega konvikta“. Kdo bi tej opravičeni želji rajši ustregel nego odbor! Toda odbor se tega dela ne more in ne upa lotiti prej, dokler se izdatno ne poviša zgradbeni kapital. Ako od vsega društvena imetja 58.600 K odštejemo „Cesarja Franca Jožefa ustanovo“ s 6.835 K in Travnovo volilo 5000 K — ki se pa ne smeta načeti! — nam preostaja za uporabo torej le okroglih 46.000 K. In kaj naj začnemo s to vsotico ob stavbi, proračunjeni s 300.000 K? Ali se ne bi reklo ta denar, ki smo ga v tolikih letih tako težko zbrali, lahkomišljeno zapraviti, ker več kot gotovo je, da bi zbirali, se trudili in zidali le na pesek!

Zato pa je odbor s toliko večjim veseljem pozdravil na zadnjem obnem zboru izraženo in splošno odobravano misel, da naj bi v letošnjem jubilejskem letu — ki naj se razširi na tri leta! — vsak učitelj in vsaka učiteljica poleg letne društvenine žrtvovala še kak prostovoljni mesečni donesek kot jubilejski dar za naš konvikt. Na ta način bi se zgradbeni kapital v treh letih prav izdatno zvišal, in potem bi bilo društvenemu odboru mogoče takoj stopiti s konkretnimi predlogi pred občni zbor in pričeti z delom.

Na nas samih, na stanovski zavednosti učiteljstva je torej, ali naj zgradbo pospešimo, ali naj jo prepustimo šele potomecem — česar gotovo nihče izmed nas ne želi!

Zato se obrača društveni odbor do vsega učiteljstva z vladno in prav nujno prošnjo: Vsak učitelj in vsaka učiteljica prispevaja mesečno tri leta zapored kot jubilejski dar za „Učiteljski konvikt“ poljubni donesek, ki naj ga na vsaki šoli pobira šolski voditelj (voditeljica) ali kateri drugi tovariš (tovarišica) in ga pošlje našemu blagajniku ali ga pa izroči dotičnemu okrajnemu odseku za izvenšolsko delovanje, ki bo gotovo drage volje zbiral te doneske in jih potem skupno pošiljal našemu društvenemu blagajniku.

Zato prosimo vse okrajne odseke za izvenšolsko delovanje, naj izvolijo za svoj okraj po enega poverjenika, ki naj zbira v poslane mudoneske in tako ima v pre-

gledu vse oodotno učiteljstvo, kako vrši svojo stanovsko dolžnost.

Trdno se zanašamo, da dobi ta naša prošnja kar najugodnejšega vsestranskega odmeva ter kličemo: Učiteljstvo — sebi!

V Ljubljani, meseca prosinca 1908.

Odbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“:

Jakob Furlan,
predsednik.

Luka Jelenc,
I. podpredsednik.

Ignacij Križman,
II. podpredsednik.

Jakob Dimnik,
blagajnik.

Juraj Režek,
tajnik.

Odborniki:

Fr. Gärtner, Engelbert Gangl, Fr. Scheschark, Ignacij Šifanec.

O šolski reformi.

IV.

Srednja šola*) ima trojen namen: vzgajati nas za zavedne člane človeške družbe, podajati nam splošno izobrazbo in s tem nas usposobljati za eventualne specialne študije na visokih šolah. Govorim najprej o zadnjih dveh nalogah srednje šole.

Današnji srednješolski tip, gimnazije in realke, ne odgovarja svojemu namenu niti po snovi, ki jo obdeluje, niti po metodi, s katero podaja predpisano snov. Potreba srednješolske reforme se splošno uvideva; vprašanje je, kako se naj izvrši: Ali se naj ustvari nov srednješolski tip, ali reformira že obstoječi tip gimnazij in realk?

Zagovarjam stremenje po enotni srednji šoli, dostavljam pa takoj, da ne v tem smislu, da se v nižjih razredih poučuje skupno, v višjih pa da se začne cepljenje na več panog. Ta nazor proti taki enotni srednji šoli opiram na svoje stališče glede latinščine in grščine in z ozirom na to, da uvrščam tudi učiteljska v ta novi srednješolski tip.

Po sedanji osnovi naj imajo gimnazije humanistični, realke pa realistični značaj. Ta razloček se je zgodovinsko čisto logično razvil. Latinsko-grški omiki se pridružuje polagoma zaradi napredka realnih ved od 18. stoletja dalje izobrazba v teh vedah. Nastaja vprašanje: Ali pa smemo dandanes za podlago kulture jemati dva principa, ki sta ločena drug od drugega? Ali sloni današnja kultura na humanističnih vedah ali na realističnih? Ali ni marveč sinteza obeh? Imeli smo že tudi poizkuse, takozvane realne gimnazije, ki naj združujejo oba principa.

Kar podaja današnja gimnazija, to niti ni humanistična kultura, to ni tisti del staroveške kulture, ki tvori od 15. in 16. stoletja, od dobe renesance in reformacije dalje bistveni

*) O srednji šoli je napisal češki filozof prof. dr. Kramář obsežno, globoko zasnovano delo, ki obravnava predmet šolstva z višjega stališča, enotnega svetovnega nazora. Črpal sem iz tega dela marsikakšno temeljito misel. Kdor hoče filozofsko poglobiti svoje naziranje o srednji šoli, ta naj ne preze te knjige. Izšla je najprej v nemškem jeziku pod naslovom: Betrachtungen über den Unterricht an der Mittelschule, besonders am Gymnasium, v časopisu „Politik“; češki prevod „Uvahy o středni škole“ (Praga 1902, cena 2 K) je pisatelj popravil, da se ga lahko smatra za izvirnik.

element modernega človeka. Današnji ustroj gimnazij pomenja pravzaprav veliko hinavščino. Gimnazijski humanistični nauk se je izprevrgel v formalno jezikovno slovničarjenje, zanemarljivo poznovanje antiške kulture, zlasti grške, v religiji, znanosti, umetnosti in socialnem življenju.

Lani se je vršil IV. občni zbor nemškega društva „Der Verein für deutsche Erziehung“, pri kateri priliki je imel dr. Gruhn predavanje o potrebi enotne šole, kjer je dejal med drugim sledeče: V ljudski šoli ločimo konfesije drugo od druge, ločimo ljudstvo od višjih slojev, da, v gimnazijah in realkah ločimo stari vek od novega. Naše šolstvo je vedno pripravljeno, da postruje nasprotstva in ne, da bi jih izkušalo premostovati . . .

Mladino uvajamo v svet, ki leži 2000 do 3000 let za nami, in s tako mladino hočemo delati svetovno politiko 20. stoletja, čigar glavne žile so tehniške iznajdbe novega veka — in s tako mladino naj obvladamo sedanost. Ako ni mogoče pogrešati v sedanji dobi realne izobrazbe, so gimnazije neprimerne. Ako pa ne moremo biti brez klasiške izobrazbe, potem so naši realisti le napol zreli. Kako najti izhod? Iz znanja minulosti moramo izključevati dandandano to, kar moremo pogrešati. Učenje grščine moremo opustiti. Latinščine se je treba učiti ne zaradi rimljanstva, marveč zaradi tega, ker je do danes deloma še ne moremo pogrešati. Stari vek pomenja za nas preživelo mladost. Potrebujemo skupnega temelja za vse otroke naroda, ki morajo vendar imeti vsi enake pravice.*)

Pomen antiške kulture se precenjuje. Pridržimo to, kar ima za nas veljavo, toda ne izključujemo pri tem kulture, ki je primerna, starejša od grško-rimske. Dolej se zanemarljivo omika orientalskih narodov, ki je vendar dala podlago Grkom. Gmotno kulturo so prevzeli Grki od orientalecev; od Asircev, Babiloncev, Feničanov, Egipčanov je prišlo poljedelstvo, obrt in trgovina v Evropo, tudi v duševnem oziru so bili orientalski vplivi izdatni: v umetnosti, religiji, pisavi. Spominjam n. pr. na to, da je za umevanje verskega življenja jako poučno za nas, ako poznamo verske nazore starih Irancev in Indov.

Zagovorniki latinščine in grščine se vedno sklicujejo na takozvano formalno izobrazbo, ki jo nam daje učenje teh dveh jezikov. Res je, da se klasiška jezika odključeta po ubranosti, uglajenosti, blagoglasju in bogastvu oblik; res je pa tudi, da nam primerjajoče jezikoslovje kaže, kako imajo drugi jeziki (moderni, orientalni) iste lastnosti. Sicer je pa prava izobrazba v prvi vrsti le stvarna. Prokletstvo našega časa je, da namesto stvarnosti, jedra, nastopa lupina, oblika. Nisem seveda absolutno proti obliki, obračam se le proti njenemu precenjanju na škodo vsebini. In to se godi dandanes zlasti pri klasiškem jezikoslovju.

Realna nasproti temu podaja mnogo stvarne izobrazbe, zlasti v prirodoslovju, zanemarljivo pa obenem z gimnazijo pouk o socialnem življenju in popolnoma izpušča filozofične vede. Sicer si pa obe, zlasti z ozirom na metodo poučevanja in vzgajanja, nimata očitati druga drugo ničesar. Glavne napake so jima skupne.

*) Pedagogické Rozhledy, 1907., 2. zv. str. 185.

Cilj srednje šole v umskem oziru je na prvem mestu ta, da podajaj splošno izobrazbo. Srednja šola ima šele v drugi vrsti tudi namen, da pripravlja za specialne študije na visokih šolah. Veliko srednješolskih učencev ne prestopa na visoke šole iz raznih vzrokov, pri nas glavno iz gmotnih. Drugi zopet sploh ne čakajo, da bi dovršili srednjo šolo, gimnazijo ali realko, marveč se zatekajo ali k praktičnim strokovnim šolam, ali pa si iščejo služb pri raznih uradih in zavodih. Za te dijake ne bi bila priprava za eventualne visoke šole smotrena. Zlasti pri njih vodi dosedanja takozvana formalna izobrazba do površnosti, blaziranosti in nadutosti, to je napol inteligencija, ki ve stvarno malo in nastopa zato tem bolj agresivno z obliko.

Ako pa je v umskem oziru cilj srednje šole, da podaja splošno izobrazbo, potem je samoposebi umevno, da bodi ta izobrazba v organski zvezi z življenjem, z današnjim življenjem in da sprejemaj iz preteklosti samo to, kar tvori kontinuiteto s sodobno kulturo. Dandanes se jemlje preveč stvarine in prepodrobno, posledica tega je: učimo se, da pozablamo. Gradivo se mora prikrojiti tako, da odgovarja stvarnim zahtevam. Učimo se o vsem mogočem, ne zbuja pa se v nas smisla za novodobne pojave niti na tehničnem in prirodoslovnem niti na socialnem polju. Poleg tega je način poučevanja kriv, da o kakšni resnični splošni izobrazbi ni ne duha ne sluha.

Enotna srednja šola bodi sinteza humanističnih in realnih ved, kakor je sodobna kultura sinteza teh dveh principov. Zato naj se pri pouku zgodovine in s čitanjem dobrih prevodov podaja pogled v antiško kulturo; zlasti z ozirom na one elemente, ki jih je sprejela vase tudi novodobna kultura: smisel in čut za lepoto, za umetnost, za naravo, za telesnost in duševnost, skratka: antiški naturalizem.

Zgodovina bodi pregled, kako se je človeštvo razvijalo gospodarsko in kulturno, v umetnosti in socialnem življenju. Politiška zgodovina naj se omeji na najpotrebnejše podatke. V višjih razredih naj se podaja zgodovinska stvarina na temelju sociologije.

Namesto obilgatne latinščine in grščine naj se poučujejo moderni jeziki in prirodoslovne vede. Za nas Slovence naj se obenem s poukom slovensčine primerjajoče goji hrvaškorski jezik in književnost, ki nam odpira gospodarsko in kulturno pot po Balkanu.

Naravnost škandal je za večino nas, ki smo dovršili gimnazijo, kako malo vemo o prirodoslovnih vedah, kako nezadostno je naše znanje o mehnični in kemični tehnologiji. Enotna srednja šola naj intenzivneje goji fiziko z astronomijo, kemijo, zoologijo, botaniko, geologijo z mineralogijo in geografijo. Fizikalni zemljepis se more znanstveno obdelovati le na temelju geologije, to je predmet, ki spada v delokrog prirodoslovca. Zgodovinarju preostaja politični zemljepis in narodopis.

Kar se tiče filozofije — ime filozofična propedeutika je nesmisel, ker so priprava za filozofijo vse vede, logika in psihologija pa sta že sami filozofični vedi — je dosedanje učenje tega predmeta prav mačehovsko. Filozofije bi se učilo v najvišjih razredih, in sicer: logike (ki pa ne sme biti „formalna“ kakor je sedaj,

ampak metodologija znanstvenega dela) in empirijske psihologije, tu bi se podajala dalje zgodovina filozofije in religije ter etika namesto obligatnega konfesionalnega pouka.

Enotna srednja šola ne bi smela seveda zanemarjati praktičnih predmetov: risanja, telovadbe in iger, pri čemer naj bi se dijake tudi navajalo k ročnemu delu v botaničnem vrtu.

Ako pomislimo, da bi v srednjo šolo prihajali zrejši gojenci, ki bi morali iz osemletne ljudsko-meščanske šole prinesiti s seboj nekaj osnovnega znanja v jezikih, v matematiki in prirodoslovju; ako upoštevamo dalje, da bi se moral ves pouk vršiti na edino pedagoški podlagi materinščine in ako končno uvažujemo neizogiben predpogoj, da bi morala biti snov kvalitativno in kvantitativno prirojena sprejemljivosti učencev in faktični, stvarni, duhu dobe odgovarjajoči splošni izobrazbi, ne glede na metodo, ki bi tudi izdatno podpirala učenje in o kateri še izpregovorim: potem ni dvoma, da je taka enotna srednja šola mogoča.

V to enotno srednjo šolo bi hodili vsi, ki bi si hoteli pridobiti splošno izobrazbo ali nadaljevati svoje specialne študije na visokih šolah.

Skupno bi se učili, sedanjí gimnazijci, realci in učiteljski študenti. V zadnjih letih se zadržanja potem odločitev. Pri današnji uredbi je desetletnemu dečku določena njegova usoda: ti pojdeš v gimnazijo, ti v realko. Ta odločitev je prezgodnja. Dostikrat jo pa tudi narakuje kruta okolnost, da mora dijak hoditi v tisto srednjo šolo, ki se ravno nahaja v njegovem kraju, naj ima že veselje in zmožnosti ali ne. Vse to odpade pri enotni srednji šoli. Kjerkoli se ustanovi, je povsod enaka. Ko pa dijak postaja mladenič, zmožen jasnejšega upogleda v svet, ko se že njegove sile bolj razvijajo, tedaj približno okrog 18. leta stopa predenj življenjsko vprašanje: Kam? Ako se odloči za univerzo (za medicino, pravo, profesuro), potem bi obiskoval kurz za latinščino in grščino, ki bi se poučevala neobligatno; dotičnik, ki bi namerjal pohajati univerzo, bi moral dokazati, da je ta kurz obiskoval. Kdor bi se odločil za tehnične študije, bi posebej obiskoval kurz za opisno geometrijo in za one partije iz matematike, ki jih zahteva študij na tehniki. Kandidat za učiteljski stan bi se moral baviti s petjem in godbo ter z ročnim delom v botaničnem vrtu. Poleg teh neobligatnih predmetov bi mogel biti neobligatni predmet tudi konfesionalni pouk za one, ki bi si tega pouka želeli.

V slučaju, da bi kdo pozneje po dokončani srednji šoli hotel menjati svojo specialno stroko, ne bi potreboval nič drugega, nego dokazati dodatno znanje iz predmetov dotičnega kurza. Na ta način bi se omogočevalo prestopanje na visoke šole.

Zaušesa zgrabi — paglavca!

Neskončna bahatost, brezstidno zaničevanje vsega, kar se ne vjema s klerikalnimi načrti, to je signum temporis slovenske duhovniške stranke. Vsi so edini v zasmehovanju učiteljstva: štajerski „Slovenski Gospodar“, gorška „Gorica“ — o prsmukojnem „Slovenec“ in znorelem „Domoljubu“ še govorimo ne.

Neznansko bebasti so razni učenci Krevke šole. Po njih barabskih člankih sodeč, si moramo misliti, da so pozabili še tisto trohico manire, ki so si jo menda prisvojili na gimnaziji. Nepoboljšljive sirovine skozinsko. Pa tudi sila nevedni in neizobraženi so po ogromnem številu naši posvečeni prijatelji. „Slovenec“ — njih evangelij, „Domoljub“, „Naša moč“ in drugi klerikalni listi njih edina duševna hrana, odkar so bili a probirani na ljubljanskem sementišču za — katoliške organizatorje. V poštene, izobražene kroge nimajo dostopa. Popolni afriški divjaki so zlasti v naših gorskih občinah, kjer je klerikalni fanatizem že davno prestopil meje dopustnosti. In če se poklicana oblastva ne bodo ganila, je čisto sigurno, da bo treba v ljubljanskem duhovniškem zavetišču prirediti v doglednem času poseben, precej obsežen oddelek — za umobolne božje namestnike.

Čuda ni, da smo prišli tako daleč, saj je že uveljavljena prislovica, da se duhovniku ne sme zgoditi nič žalga, pa naj se še tako pregreši. Faktum je, da so pri zadnjih državno-zbornih volitvah neženirano kupovali glasove, pritiskali z vsemi sredstvi po prižnici in izpovednici na volilce, a skoraj v vsakem slučaju so ušli — zasluženi kazni. Škoda časa, ki ga

je porabil parlament v ustvarjenju zakona za varstvo volilne svobode!

Pa tudi drugače se zdi, da za duhovnike ne veljajo kazenski paragrafi v isti meri kot za druge ljudi. Krive prisege, onečlaševanja nežne mladine, to in še mnogo drugega imamo pred očmi. A kaj se je zgodilo? Dolge sodnijske preiskave, mogoče malekostna kazen — navadno pa opro-titev. — Ako korajžen fant v pozni nočni uri veselo zavriška svoji ljubici, je zato zašit 24 ur; božji namestnik pa, čigar svinsko življenje je doneslo nežni otroški duši in telesu toliko gorja — izvršuje neovirano svojo duhovniško službo. Ako je dober klerikalni agitator, ga kaznuje škof navadno na način, da ga prestavi na boljše mesto, v najslabšem slučaju se mu da denarna podpora, da jo lahko pravočasno popiha v Ameriko.

In kdo bi si upal nasprotovati vladiki, kdo obsoditi, kdo preganjati človeka, ki je pod katoliško zaščito!? Gorje uradniku, ki bi se zameril cerkvenemu knezu! Škof veleva — duhovniki slušajo; pokaže se ljudska volja, in Presvetlemu zoperni gospod odfrči, pa če uživa tudi čast samega — deželnega predsednika.

Učitelj, ki dela med ljudstvom za probujo naroda, je v današnjih dneh pravi mučenik. Fanatiška kaplaneta lažejo o njem po svojih časopisih, vodijo k šolskim oblastnjem deputacije nezavednih kmetov, nabirajo med ljudstvom podpise za prestavo, hujskajo proti obravnavi šolskih zamud i. t. d. — Ako dobi otrok klerikalca slab red, če je zanikrni katoliški oče kaznovan zaradi šolskih zamud, je to že pristransko in krivično. Potem pa protestirajo na vse strani, in reči moramo, da imajo po katoliških advokatih sestavljene pritožbe pri višjih šolskih inštancah nenavadno — veliko moč. A kadar se šolski voditelj pritoži zoper nepokorno Slomškaričo ali zoper krajni šolski svet — o, jerum jerum Jeruzalem! — najbolje, da molčimo, ker sicer ljudje prehitro zvedo, kako se vse take reči obravnava v — glače rokovicah.

Pod takimi okolnostmi ni prav nič čudnega, ako neženirano sede za mizo kak ošabni Gostinčar ali kak seksualni filozof pa napiše o poštemem in uspešnem delovanju učiteljstva — ostudni pamflet. Mož je na mestu, saj deluje v duhu tistih, ki so ga faktično izvolili. In to so duhovniki, saj naše dobro, a danes še zavedeno ljudstvo je bilo le nekaj „Stimmvieh“ najsvetejša čuvstva katoliškega kristjana izrabljajočih božjih namestnikov.

Vzlic temu smo pričakovali od Gostinčarja več dostojnosti napram učiteljstvu. In sicer opravičeno, ker smo prepričani, da bi moral krščansko-socialni poslanček, ako bi ga ljudski učitelji z največjo težavo ne vadili dobrih manir, po zgledu raznih Žanetov pobirati še danes čike pred ljubljanskimi gostilnicami in kavarnami.

Toda — dovolj o tem! Rečemo le še eno. Učiteljstvo je organizovano, in ljubljanski klerikalni štab je v veliki zmoti, ako meni, da bo upregel kdaj ogromno večino zavednih vzgojevalcev naroda v svoj nazadnjaški voz; irrelevantno, če poizkušajo katoliški gospodje doseči uspehe z grožnjami ali s sladkimi obljubami. Zavedni učitelji, tudi če so lačni, ne bodo prodali svojega moštva za skledico leče in bodo ostali samostojni, značajni, neomahljivi, pa naj zapiha po prihodnjih deželnozbornih volitvah napram naprednemu učiteljstvu še tako ostraburja.

Pa še nekaj naj si dobro zapomnijo razni Gostinčarji! Slovensko učiteljstvo ima trdo kožo, a nekega dne poreče: „Dovolj trpljenja; do tu in niti koraka naprej!“ In takrat bomo pošteno dokazali, da imamo napram svojim zakletim sovražnikom tudi — junaško srce, ki je pripravljeno žrtvovati za ugled svojega stanu vse, prav vse! Morda prejme svoječasno tudi Gostinčar za umazane pamflete zaslužen plačilo, in sicer na radikalnejši način, kot kaže naslov pričujočega članka.

Pripravljajmo si pot.

Slovensko učiteljstvo stopa v novo dobo, v dobo dela za ljudstvo. Nihče nam ne more očitati, da smo držali križem roke do sedaj. S ponosom lahko gledamo na delo, ki je že za nami, in ki smo ga izvršili sami s svojo železno energijo v kljub vsem zaprekam, ki so jih nam stavili naši sovražniki. Brez vsakega pretiravanja lahko poudarjamo, da ga ni stanu, ki bi bil toliko storil za svoj narod v takih raz-

merah, kakor smo storili mi, in ki bi bil tako sramotno plačan za to delo.

Marsikdo bi vrgel na našem stališču puško v koruzo in bi se ne brigal za drugo kakor samo za svoje ožje dolžnosti in sam zase; ali bi se pa „prilagodil razmeram“, četudi bi ne bilo značajno. A mi v ztrajamo, ker vemo, da pravica in resnica mora zmagati prej ali slej. To je popolnoma naravni tok. In čim hujše nas napadajo nasprotniki, tem tesneje se združujemo, tembolj se pripravljamo na delo tudi izven šole.

Tovariš Pesek nam je v jasnih potezah začrtal pot, ki nas vodi do visokih smotrov. Pojdemo po nji, pojdemo, četudi ne bo lahka. Saj predobro vemo, da bomo s tem koristili v prvi vrsti svojemu narodu. Vemo pa tudi, da je v tem naša lepa bodočnost, za katero je že izkravelo toliko naših tovarišev sobojnikov.

Zato pa ne smemo prav nič izgubljati časa, ampak si moramo že zdaj pripravljati pot do tega. Ne bomo lahko hodili po tej poti. To nam dovolj jasno kažejo naši nasprotniki, ki so kakor besni planili po nas, ko so komaj čuli, kaj nameravamo. Ravno iz tega pa vidimo, da jim pojde za kožo. Že zdaj so taki, ko si komaj izbiramo orožje; lahko si mislimo, kakšni bodo potem, ko bomo mi rabili to orožje. Zato moramo pravočasno gledati, da si dobimo tudi pri ljudstvu zaslombe, da si dobimo že zdaj še več ugleda in veljave.

Vkljub temu, da nas naši nasprotniki grdijo in blatijo na vse mogoče načine, kakor znajo le sami, v kljub temu se nas prime jako malo blata.

Ljudstvo pač samo vidi, da nismo taki vragovi, kakor nas slikajo naši dobri prijatelji na klerikalni podlagi. Zato pa imamo povsod še dosti ugleda, zlasti pri razsodnejših ljudeh, ki jih niso mogli naši nasprotniki še popolnoma zaslepiti.

Da si pa šola pridobi več prijateljev in z njo tudi učiteljstvo, za to pa nam najbolje služijo roditeljski sestanki, ki se jih sicer že precej poslužujemo, a še mnogo premalo. Pri roditeljskih sestankih ne more šola prav nič izgubiti in z njo tudi mine. Tisti, ki pri tem kaj izgubijo, so le nasprotniki šole in učiteljstva. Zato pa niso naši nasprotniki nič kaj prijazni takim sestankom. O tem je znanih že precej dokazov. Naj navedem samo enega, ki je vreden, da se otme pozabljenosti.

Na neki šoli v precej zapuščenem kraju — na Štajerskem — so hoteli tudi prirediti tak sestanek. Nadučitelj je večkrat v to nagovarjal župnika, ki sta živela za silo v dobrih medsebojnih odnosih. A župnik se je vedno izgovarjal in odgovarjal, češ, da je slaba pot in velik sneg. Bilo je namreč lanskó zimo. No, nadučitelj je nekaj časa čakal, ker se mu je pa zdelo le preneumno, zato stopi tik pred mašo k župniku in ga prosi, da bi oznanil v cerkvi, da se vrši takoj po popoldanski službi božji sestanek staršev. Dotlej je župnik šolske stvari vedno oznanjal v cerkvi. — Župnik je hotel zopet odgovarjati, a ker mu ni dal nadučitelj miru, je končno obljubil, da to stori. — A kako se nadučitelj začudi, ko ni bilo v cerkvi nikakega oznanila o tem. Še večje pa je bilo njegovo začudenje, ko župnik takoj po maši odmolil litanije — brez posebnega vzroka ter s tem odpravi tudi popoldansko službo božjo.*

Nadučitelj je pa tudi storil svoje. Dal je oklicati pri cerkvi, da se vrši ob tretji uri sestanek za starše, [in prišlo je nalašč k temu sestanku brez vsake druge agitacije čez 40 očetov in mater. Ko se je vršil pa drugi sestanek takoj po službi božji, jih je pa prišlo čez 80, četudi je bil samo pri cerkvi oklican.

Zato ne morem dovolj priporočati takih sestankov, ki je zanje ravno sedaj pozimi najbolj pripraven čas. Šola z njimi more samo pridobiti in z njo pridobimo tudi mi zaslombo pri ljudstvu. In to bo gotovo nam vsaj nekoliko olajšalo težavno pot, ki smo si jo začrtali v najbližnji bodočnosti.

* Ločitev cerkve od šole.

Uredn.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Košček k poizkusu rešitve našega social. vprašanja.

Nekoliko odgovora.

Dragi tovariš!

Dovoli, da Ti na Tvoj zadnji dopis v našem listu, kjer rešuješ socialno vprašanje, nekoliko ugovarjam v imenu nekaterih tovarišesomišljenic.

To pa že ne gre, da bi nas takole vodil na javni semenj in nas v „Učitelj. Tovarišu“ ponujal naprodaj svojim mladim kolegom! Ne, proti temu postopanju odločno protestujemo.

Tudi se posevem ne strinjamo s Tvojimi zastarelimi nazori. Da bi bila srečna le tista ženska, ki se poroči, pa vendar ni res. Prosim Te, ozri se nekoliko po vrstah zakonskih žena. Ali so res tako srečne? Meni se zdi, da so to le bele vrane med njimi, večinoma se čuti zakonska žena v svojem težavnem stanu nezadovoljno, razočarano. Nasprotno pa se prostemu dekletu odpira vedno in vedno širši delokrog, da si lahko pomore do zadovoljnega življenja. Ni ga skoro stanu, ki ga ne bi dandanes z največjim pridom zasedala žena. Pri nas smo seveda še bolj starinarski in smatramo učiteljico ali poštno uradnico že za največji emancipiranki. Drugod po svetu so ljudje že bolj prosvetljeni. Ženskam dovoljujejo vedno širšo pravico v javnosti, na razpologo ji je vedno več služb. Pošlji torej svoje hčere med svet. Pridni in delavni ne bo manjkalo vzadovoljive eksistence. Poznam mnogo slovenskih deklet, med njimi tudi učiteljskih hčera, ki se jim prav dobro godi, tudi neporočenim. Ako si Tvoj sin po skrbni vzgoji pribori dobro eksistenco, zakaj si je ne bi Tvoja hči? Ti, ki si oče, vendar veš, da glede sposobnosti ni razlike med njima. Če pa Tvoj odrasli sin morda prekosi Tvojo odraslo hčer, si tega kriv le samo Ti, ker si ju različno odgojil. Odgajaj svoje hčere z isto vnemo kakor sinove in ne bo Te strah za njih bodočnost. Pridna, delavna in bistroumna (saj smo vsi učiteljski otroci bistroumni) kakor je, tudi sama lahko živi srečno. To je eno.

Slednjič pa si upam dvomiti, da bi bil rešen tudi samo en košček socialnega vprašanja, ko bi se kar hipoma vsi mladi učitelji iz same kolegalnosti poročili z učiteljskimi hčeram. Bojim se, da bi bilo v tem slučaju siromaštvo med našimi vrstami še večje. Sama kolegalnost niti sama ljubezen ne redi človeka. Čeprav skromne, vendar tudi me učiteljske hčere rabimo nekaj malega za svoj življenjski obstanek. Ker pa učiteljeva plača, žal, niti ne zadostuje za njegovo lastno osebo, kako naj preskrbi še ženo in deco?

Jaz, ki sem jako praktična in tudi precej izkušena, bi si dovolila svetovati vsem zakonajelnim fantom iz naših vrst, da se naj ženijo samo tam, kjer dobe poleg ljubezni vsaj še nekaj denarja z zenico v zakon.

Moje tovarišice pa si naj dvakrat premislijo, preden se vdajo zakonskemu jarmu in se možijo samo v slučaju, če jim je tudi materialno zagotovljena bodočnost.

Bodimo torej glede sklepanja zakonov zlasti v našem stanu jako, jako previdni. Izvestno rešimo tako večji košček socialnega vprašanja.

Če pa Ti, ljubi kolega-oče, nikakor nečeš pritrčiti mojemu pismu, Te lepo prosim, ne piši več člankov, ki tangirajo kar vse učiteljske hčere, ampak daj rajši duška svoji sili na ta način, da sestaviš za „Učiteljskega Tovariša“ inserat z ženitno ponudbo za svoje hčere. Me druge pa se hočemo že same boriti za obstanek in tudi same izbirati žene. Če pa se že možimo, hočemo se možiti iz ljubezni in ne iz — kolegalnosti.

Ena za druge.

Dostavek uredništva: Naš člankar ni imel s svojim nasvetom nobenega slabega ali žaljivega namena, o tem smo trdno prepričani, ker moža preobro poznamo. Napisal je oni članek iz najboljšega namena. Prav je, da na vse strani premišljamo in preudarjamo, kako bi se dalo učiteljstvu pomagati do boljšega gmotnega položaja. Vsak nasvet je dober. Drugo vprašanje je seveda, kak odziv dobi to, kar misli posameznik, da bi bilo dobro. V tem primeru je zadel naš člankar na odpor, s čimer pa ni rečeno, da je hotel škoditi ali celo žaliti. Vsak si pomagaj do boljše eksistence. A težko je to v našem stanu, ko manjka najprimitivnejšega pogoja — denarja. Skupno bedo lahko odbijemo ali vsaj zmanjšamo s skupno podporo.

Ven z javno kvalifikacijo!

Najstarejši „cof“ birokratizma je tajna kvalifikacija. Ne vem, kako je to, da me vsekdar stresa mraz, ko čujem o tajni kvalifikaciji, dasi nisem bil še nikoli v ne baš kratkem službovanju slabo kvalificiran. Najbrž bo to posledica večkratnih mojih razmišljanj o tajni kvalifikaciji. — Koliko zla in krivice je prizadela posemeznikom našega stanu, o tem bi se lahko nabralo gradiva za cele knjige, gradiva, ki bi bilo izborna snov socialnim dramam. Tajna kvalifikacija je sestanek inkvizicije, zatiralka značajev, mati nezaupnosti in neodkritosrčnosti, sestra zavisti in preprirov, eldorado ovadustva, maščevanja in denunciacije. Vse te trditve niso fraze, temveč gola fakta, ki bi jih lahko podprl s konkretnimi slučaji. Ko o vsem tem razmišljam, ni čudo, da me stresa mraz, ko čujem besedi „tajna kvalifikacija.“

Nimam namena pokazati tajne kvalifikacije v luči njenih vnebovpijočih pregreh in triumfov njene zlobe, temveč pokazati hočem le vzroke, ki govore v prilog takojšnji odstranitvi te srednjeveške pošasti!

Tajna kvalifikacija je osebna. To je dejstvo, ki ga nihče ne utaji. — Kaj morem jaz za to, da sem nagnjen temu bolj kakor onemu. To ni moja krivda, to je moj naturel. Simpatija pa ni še nikoli objektivno razsojevala — in antipatija, če že ne rodi zla, pa vsaj podcenjuje delo in vrline onih, ki jih mora soditi. Če pa je simpatija ali antipatija potencirana, to se pravi, če goji nadzornik do posameznih učiteljev posebno naklonjenost ali pa mržnjo — celo sovraštvo — kar ni skoraj nikjer izključeno — tedaj pa rodi to gorje. Nekateri se nečuvno in nezasluzeno protežira na škodo kolegov, druge pa se krivično preganja, šikanira in ubija. Če bi morda imel kdo dvome o tej trditvi, kar povprašaj me in postregel ti bom z zgledi, ki smrde do neba.

Kvalifikacija je tajna. „Če ga udarim, kaj mi more? — Maščevanje je tako sladko! Neparaben je, slab učitelj, slab vzgojevalec, nič duha za šolo!“ tako pravim jaz, jaz nadzornik, gospoda ob zeleni mizi! Pri tej mizeriji učiteljstva — no — še lahko ostane; kdaj bo dozorel, vam poročam v eni prihodnjih sej. — Rogovilež je, neumen novotar, neubogljiv človek, hrbtenico ima trdo, dela zgago sveti pedagogiki (g. nadzorniku in njegovi pedantariji). — Taka je moja sodba, gospoda! Vendar hočem biti dober, predlagam, da se mu da ukor in čas poboljšanja. — Saj je tajna kvalifikacija! Tako, mož strokovnjak je govoril in basta! Slab je, neporaben, trmast, vreden ni niti tistih krajcarjev. Milost naj uživa, ker hoče tako veleugledni, dobri in prizanesljivi gospod nadzornik na podlagi tajne kvalifikacije...

Kvalifikacija je odvisna od vladnega človeka, od moža, ki mora biti zanesljiv, zvest in poslušen vladi. Vladi je tu lahko delo. Naj se kdo zameri vladi in njenim organom ter vladnemu stremljenju, mal migljaj nadzorniku zadostuje, in tak učitelj se bo zviljal v lastnih bolečinah in to na rovaš vlade in tajne kvalifikacije. O, saj poznamo take „fute“. Vlada je previdna, v svoje službe ne kliče ljudi, o katerih je znano, da ne bi igrali onih melodij, ki jih diktira vlada, zato pa ima v svojem delokrogu tudi na našem polju zveste in zanesljive ljudi. Taki ljudje so pa le dotlej mogoči, dokler bo učiteljstvo objemala temna megla vladne, tajne kvalifikacije. Ko razprši soluce javnosti to meglo, bodo izginele tudi vse zlobnosti in v zlatih solnčnih pramenih bomo uživali sadove svojega truda, veselili se bomo pohval svojih nadzornikov in resno se trudili, da po možnosti odpravimo nedostatke, ki nam jih je pokazal prijatelj nadzornik.

Tajna kvalifikacija je nemoralna, ker se boji povedati človeku to v obraz, kar je res. Komu se boji povedati resnico? Človeku učitelju, možu, ki je pošten državljan, naobraženemu človeku, katerega življenska naloga je morala sama — in temu se boji povedati v obraz uspehe in takt delovanja v njegovem poklicu!? Vsaka nemoralnost je pohujšljiva, in če že zaradi drugega ne, se mora odpraviti tajna kvalifikacija že zaradi pohujšljive nemoralnosti. Tajna kvalifikacija je za učiteljstvo kot stan poleg drugih stanov po-

nizevalna. Vsak delavec najnižjih kategorij sme vedeti, ali je gospodar z njegovim delom zadovoljen ali ne, kako je porabljen itd., samo učitelj ne sme poznati samega sebe in svojega dela, ne sme zvedeti od delodajalca sodbe o svojem delovanju. Ni li to višek zaničevanja in preziranja stanu, ki mu sodi odlično mesto v človeštvu! Naštel bi lahko še več vzrokov, ki vpijejo po takojšnji odpravi tajne kvalifikacije. Tako n. pr. bi lahko rekel, da ne morem spoštovati onega, ki ne uvidi tega, da opravlja na podlagi tajne kvalifikacije moralno nečastni posel, dokler se sam energično ne zavzame za javno kvalifikacijo.

Po uvedbi javne kvalifikacije, ki se mora zanjo učiteljstvo takoj zavzeti z vso energijo, nam zasije vse lepše solnce, uživali bomo vsaj trohico onih dobrot, ki jih uživa svobodni človek vedrega čela.

Javna kvalifikacija pa bo le takrat zdravilni balzam našim bolečinam, če bo objektivna in res javna v vseh instancah. V dosego tega bo treba delati in skrbeti za to, da se izdela za nadzornike povsem nov poslovnik o njihovem delovanju, ki pa mora biti sestavljen v smislu želj učiteljstva. Med drugimi točkami bi moral imeti ta poslovnik natančne predpise o nadzovanju, ki bi ne bili samo „vademeum“ nadzornikom, temveč tudi obenem zaščita učiteljstvu. Tak nadzorniški poslovnik, kakršen je sedaj, je vreden — če je sploh kakšen — da bi se ga dalo „ad perpetuum memoriam“ v oni bodoči muzej, kjer se bodo hranili potomcem vsi stari „cofi“ in pedantarije trdozive aristokratske birokracije. — Kakšno nadzovanje je sedaj? — Pride s svojo nedolžno, sladkomi „amtsmino“ v šolo. Poslušaj pol ure, piše nekaj notic, da te še vznemirja, te ustavi ali pa reče: „Še to in to“ — no, in: „Hvala, gospod tovariš!“ — — — Potem prebrska uradne spise, zvezke; najde tintam kako malenkost in potem te sodi in obsodi. Kje je tu razum, kje logika, kje doslednost, kje misli moža, ki se mu pravi „nadzornik“! Dogode se pogosto prav smešni slučaji. — Učitelj je bil letos prav dobro kvalificiran, drugo leto je sposoben za penzijo v kljub temu, da je vedno enak. — Šest nadzornikov je tega in tega dobro kvalificiralo; pride sedmi, ta pravi, da je bilo vseh prejšnjih šest tepev, a on? — Učitelj in nadučitelj sta slučajno v prepiru. Recimo, nadučitelj „Lanovec“ je dolgo kuhal jezo nad svojim podrejenim učiteljem. Nadzornik je tu, ugodna prilika, saj je tajno. Hm, hm, g. nadzornik! Nadaljuje se tajnost na rovaš onega, ki je storil več, ko svojo dolžnost. On, na kogar kožo se ravnokar piše, on nima besede, ne vpraša se ga ničesar, ne opozori se ga na nedostatke, ne pohvali se ga za uspehe, ne vpraša se ga, kaj je vzrok temu in onemu, ne pusti se mu zagovarjati in opravičiti — ne, ničesar, vse je tajno. Vrag vzemi to tajnost, ko ne veš, imaš li opraviti s človekom ali s hudičem!

To mora pasti, in če učiteljstvo te škandaloznosti ne vrže, bo v kljub javni kvalifikaciji še nadalje v suženstvu. Postati mora vse javno. Nadzornik vprašaj in izprašaj vse, kar služi v inspekcijsko poročilo in v svrhu naših kvalifikacij, a govoriti sme in mora tudi učitelj, da pove in pojasni vzroke morebitnih neuspehov in težave, s katerimi se je boril. Ta razgovor se ima protokolirati v pričo voditelja; to naj bo uradna podlaga kvalifikaciji, ne pa morda kaka skrivnostna namigavanja nadučitelja „Lanovca“. O stvarnem, trudapolnem delovanju, o metodi, o didaktiki nima mnogo nadzornikov nobenih jasnih slik o posameznih učiteljih, to tudi ni čudno, ker jih je le enkrat v letu inspicial. Jasne slike o posameznikih dobi, če študira njih individualnost, njihove življenske odnose ter ob vsaki priliki občuje z njimi. Nemogoče pa je, izreči pravično sodbo o človeku, ki ga opazuje le eno ali dve uri. Saj vemo, kako je: časih nisem jaz razporežen, časih otroci ne, slabo vreme (zlasti jug), skrbi, domače razmere (saj smo ljudje), vse to vpliva pri poročevanju. Naj me nadzoruje v takem položaju, pa bom slab, morda najslabši učitelj. In vprašam vas, ali naj je moja kvalifikacija zavisna le od ene ure celega leta? Ironija! Nadzornik mora upoštevati vse, dopustiti mora to uradno, da učitelj, če treba, pojasni svoj položaj, v katerem ga je našel. Poleg tega pa mora biti nadzornik seveda mož plemenitega srca in temeljite pedagoške obrazbe. Ne zanikam, da bi ne spadale kot donesek v kvalifikacijo tudi izjave nadučiteljev,

v kolikor se tičejo šolstva. Toda te izjave morajo biti tudi javne, da se zamore učitelj zagovarjati. Privatno življenje ne sodi v kvalifikacijo, najmanj pa političko naziranje posameznikov. Vseh tistih namigavanj od strani nepoklicanih faktorjev nadzornik nima poslušati, če jih pa že sliši, je njegova dolžnost, da informira dotičnega učitelja, da zadosti razžaljeni časti.

Dokler ne bo učiteljstvo prodrlo s temi zahtevami, toliko časa bo učiteljstvo ne hlapec, ampak suženj svojemu poklicu. — Zastopniki učiteljstva, društva naša, naša organizacija: pozor! In še enkrat: pozor! Bližajo se resni dnevi, ki bo v njih novodobni satan izkušal naš značaj našo odločnost. Glejmo, da dobimo pravočasno sredstva za dneve izkušaj! —

Sinus x.

Gibanje na Goriškem.

Dne 30. prosinca se je vršil v Gorici shod učiteljstva goriške dežele, ki ga je sklical tov. Bajt. Na dnevnem redu sta bili točki: Poročanje članov deputacije, ki je nesla spomenico o premestitvi slov. učiteljskega iz Kopra v Gorico k e. kr. namestniku v Trst. Tovariš Bajt prečita spomenico in pove, da je g. namestnik deputacijo prijazno sprejel, da je pa vse tozadavne akte poslal s priporočilom na ministrstvo; spomenico da bo tudi tja odposlal in vso zadevo ponovno priporočil.

Kot druga točka dnevnega reda je bila volitev kandidata za deželnozborske volitve. Tov. Bajt obrazloži v kratkih besedah naš politički položaj, ki nam omogoča, da postavimo tudi mi svojega kandidata, in sicer na agrarnem programu. Nato predlaga volitev. Tov. Rakovščku pa se zdi potrebno, da si nekoliko jasneje ogledamo položaj, nakar otvori predsednik debato. Govorili so na to tov. Rakovšček, Bajt, Mermolja, Urbančič, Kokole, Orel in Križman. Omenjajo premajhno zanimanje (na shodu nas je bilo le 26 učiteljev in 4 učiteljice) za politiko in priporočajo delo, da zmagajo kandidatje agrarne stranke. Tov. Križman se že vnaprej odpove tej časti, no, volitev je pokazala, da še največ zaupamo vendarle njemu, ki stoji že 20 let v ospredju za brambo naših interesov. Pokazali smo s tem, da je on v prvi vrsti poklican v to, da zastopa naše težnje v deželni hiši.

Po volitvi je tov. Bajt zaključil shod s pozivom na zbrano učiteljstvo, naj se zaveda svoje dolžnosti napram sebi in vsemu stanu, ker je treba skrbeti, da pridemo naprej in navzgor!

Vesti iz Istre.

Žalostno plaka istrsko šolstvo, ko njena šolagodna deca ostaja leto za letom brez šole — brez vsakega pouka. 37 občin je v naši Istri, ki bi jim treba šol. Lahoni uživajo obilico ugodnosti, nam pa ne privoščijo niti mrvice! Avstrija, usmili se nas!

Topolovec, župna in županijska občina na jugu od Kopra, si izdeluje sedaj načrt za zidanje lastnega šolskega poslopja, v katerem pripravi prostorno sobo še za ljudsko knjižnico.

Za žive in mrtve deluje „Lega nazionale“ za svoje šole po Istri. Lahoni si delajo prijatelje s krivičnim mamonom. Ustanovljajo med Hrvati v Istri nove šole, katehetu dajejo do 800 K za verouk, a deci pa vse šolske potreščine in obleko. To je vada!

Kjer je v Istri šolska uprava v lahonskih rokah, tam se hrvaškemu učiteljstvu godi večkrat črna krivica. Tako je lansko leto hrvaški učitelj — mlad, priden mož — čakal 6 mesecev na svojo plačo. Živi ali umri.

Ciril-Metodova šolska uprava za istrske Hrvate dela sedaj na to, da bo, kjer možno, zidala nove šole, tako da bo gotovo tudi stanovanje ondi za učiteljstvo in takisto primeren šolski vrt za pouk mladim in starim.

Narodno petje in cerkveno po naši Istri spi. Kjer ni šole, je mrtvo in vsak napredek zaustavljen. Brez šole ni prihodnosti. Upamo, da se nas vlada avstrijska vendar usmili!

Izjava.

„Slovenski Gospodar“, znani neprijatelj šole in učiteljstva, piše v 3. številu z dne 16. januarja t. l. sledeče:

„Savinjska dolina. Liberalno učiteljstvo naše doline neprestano hujska proti kmečkemu kandidatu Terglavu ter objavlja v „Slov. Narodu“ najnesramnejše dopise proti njemu. Ta del učiteljstva, ki ne stori nič za blagor našega kmeta in tudi šolo s svojim večinoma lenim in pomanjkljivim poučevanjem spravlja ob dobro ime, prisvoja si pri vsakih volitvah prvo besedo. Te domišljavosti in predrznosti bo treba stopiti odločno nasproti. Spoštujemo šolo in učiteljski stan, toda liberalnih učiteljskih širokoustnežev ne maramo, ti nam delajo pač velike stroške, koristi pa nimamo skoro nobene od njih. Brigajo se preveč za politiko, a premalo za šolo. Učiteljskega kandidata Zdolška trezni ljudje v Savinjski dolini ne bodo volili. Ta izvolitev bi povečala že itak neizmerno domišljavost liberalnega učiteljstva.“

„... Na shodih je liberalni kandidat že dovolj jasno pokazal, da je in mora biti sluga liberalnega učiteljstva, ki vedno bolj izrablja naše slovensko ljudstvo v svoje sebične namene...“

„Novo liberalno društvo. Liberalni učitelji na Štajerskem snujejo proti Slov. krščansko-socialni zvezi novo zvezo, ki jo hočejo imenovati Narodno socialno zvezo. Bomo videli, ali imajo liberalni učitelji tudi še za kakšno drugo socialno delo smisel in ne samo za zvišanje svojih plač. Zelo dobro bi tudi bilo, da bi ta liberalno-učiteljska zveza posebno vneto delovala za narodnostno idejo med liberalnim učiteljstvom na Slov. Štajerskem, kajti pomanjkanja narodnega čustvanja med našim liberalnim učiteljstvom se prikazuje vedno strašneje.“

„Celje. Da bi se liberalni učitelji toliko trudili za šolo in vzgojo slovenskih otrok, kakor se sedaj trudijo za svojega štajercijansko-liberalnega kandidata Zdolška, blagor potem našemu ljudstvu! Zdaj pa imamo žalostno izkušnjo, da prihajajo od leta do leta iz razredov liberalnega učiteljstva manj poučeni solarji. Čim bolj se šola modernizira, temveč analfabetov dobivamo. Pokazamo liberalno-učiteljskim petelinčkom povsod vrata, kadar pridejo med kmete hujskat. Ne dajmo se strahovati od takih ljudi in pripravimo dne 23. januarja sijajen poraz njihovemu kandidatu Zdolšku.“

Ta izvajanja „Slov. Gosp.“ smatramo za ostudno obrekovanje in nečuvne žalitve slovenskega štajerskega učiteljstva in jih z ogorčenostjo zavračamo. Učitelji imamo iste državljanske pravice, kakor pripadniki drugih stanov in si jih ne bomo dali nikdar krstiti. Mimogrede bodi pa omenjeno, da Zdolška nismo postavili kandidatom učitelji.

Nad tako podlo pisavo se zgraža ne le vsak naobraženeec, nego tudi preprosto ljudstvo. V „Zvezi“ združeno učiteljstvo pa bo dalo pozneje v svojih zborovanjih primeren odgovor. Vodstvo „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ dne 20. januarja 1908.

Opomba uredništva: Pričakujemo, da bodo šoli in učiteljstvu prijazni listi ponatisnili to izjavo.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

IV. redni občni zbor „Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta“ je bil dne 2. t. m. ob 3. uri popoldne.

Sprejel in odobril je v celem računski zaključek l. 1907. in z zadovoljstvom vzel na znanje laskavo revizijsko poročilo Zadrzne Zveze v Celju. Iz naraslega rezervnega fonda od 146 K 70 h na 3113 K 64 h tekem štirih poslovnih let, se razvidi, kako krasno se razvija zadruga.

V načelstvo sta bila za dobo treh let izvoljena po pravilih izstopivša člana Ivan Bernot, e. kr. strok. učitelj in Juraj Bežek, mestni učitelj v Ljubljani, za namestnika pa Vendelin Sadar in Jakob Furlan, mestna učitelja v Ljubljani. V načelstvo prideta kot člana Jakob Pretnar in Franc Skulj, mestna učitelja v Ljubljani, kot namestnika pa Franc Grm, učitelj gluhonemih in Anton Smerdelj, mestni učitelj v Ljubljani.

Iz „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“. Odbor je razposlal slovenskim denarnim zavodom koncem januarja to-le prošnjo:

Slavno ravnateljstvo!

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ je zbralo v trinajstih letih okroglih 60.000 K zgradbenega kapitala. To je že lepa vsota in lepo izpričevalo požrtvovalnosti ljudskega učiteljskega in njegova prijateljev; vendar za zgradbo je še mnogo premalo. Zato prosimo podpirane odbore še nadaljnjih darov in podpor, ki naj bi bili posebno v jubilejnem letu našega vladarja kar mogoče veliki. Gotovo bodo letos vsi denarni zavodi razdelili v spomin na 60 letni vladarski jubilej Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. primerne vsote v dobrodelne namene. In, ali ni podpiranje ubogih učiteljskih sirot lep, človekoljuben in blag namen? Zato se obrača podpisani odbor do slavnega ravnateljstva s ponižno prošnjo, da se blagovoli spomniti pri razdelitvi darov tudi „Učiteljskega konvikta“ in mu nakloniti primeren

jubilejski dar.

1. Ta jubilejski dar naj ostane naložen v tamošnjem denarnem zavodu toliko časa, da bo pričel podpisani odbor z zgradbo konvikta.

2. Do tega časa, t. j., do zgradbe konvikta blagovoli slavno ravnateljstvo vsako leto priložiti oziroma pripisati k jubilejskemu daru zopet nov dar.

3. Hranilna knjižica jubilejskega daru naj se takoj letos pošlje podpisane odboru, vsakoletno vrednost te knjižice z glavnico in obrestmi vred, ter z vsakoletnim darom naj se pa naznani podpisane odboru kar po dopisnici.

4. Na ta način nas podpira Vrhniska posojilnica že nekaj let in imamo tam takim potom darovanih in naloženih že blizu 500 K.

5. Če bi pa slavnemu ravnateljstvu ne ugajal ta naš nasvet oziroma prošnja, se pa blagovoli slavnostno za letos poslužiti priložene poštnice položnice ter darovati podpisane društvu primeren dar.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Jakob Furlan
predsednik

Juraj Režek
tajnik

Jakob Dimnik
blagajnik.

Ignacij Šijance
odbornik za Stajersko.

Ignacij Križman
odbornik za Primorsko.

Odbor je storil svojo dolžnost, storite jo še vi, tovariši, ter zastavite svojo besedo na merodajnem mestu.

Kranjsko.

Ižanski učiteljski krožek se zbere dne 13. februarja t. l. ob 2. popoldne v Tomišlju pri g. županu.

Poroča lan-ki referent okr. učit. skupščine, kako je učitelj Breznik po dolgih letih srečno prijedral v pristan — definitivnosti.

Tovarišice in tovariši pokazate ud ugodnem vremenu, da vam ni samo na papirju kolegi- alnost. Pričakujem pa tudi nekaj prijaznih so- sedov in somišljenikov.

Do vida torej 13. t. m. v Tomišlju!
I v o.

Prvi učit. krožek krškega, videm- skega, leskovskega in rajhenburskega učiteljskega je bil izvrstno obiskan. V prostorni Gregoričevi dvorani se je zbralo 25 tovarišic in tovarišev. Krožek je posetil tudi okr. šol. nadzornik g. Ljudevit Stasny. Po pozdravu sklicatelj, str. uč. K. Humeka smo izvolili enoglasno starostom ravnatelja meščanske šole tov. dr. Tomo Romiha. Nadučitelj iz Rajhen- burga, tov. Fr. Jamšek, je poudarjal, kako potrebna je združitev učiteljskega do najskraj- nejših mej. Rekel je med drugim: „Rad pri- zavam, da smo štajerski učitelji na boljšem stališču kakor kranjski tovariši, a ravno to dejstvo nas mora združevati še tesneje. Čim bolj vas bodo izkušali zatirati, tem trdneje bodo vezi, ki nas oklepajo.“ Strok. učitelj tov. Iv. Magerl nam je v predavanju „Metodika ele- mentarnega razreda“ pokazal, kako bi prvi šolski dan nastopil kak filolog. Kot nameček nam je podal še učno sliko „mačka“, ki je pred nekaj leti lovila slepe miši po Kranjskem. Predavanje je pokazalo, da nima tovariš Magerl le polno zdravega humorja, ampak je tudi globoko pogledal v strokovno vedo. Na predlog nadzornika Stasnega smo sklenili, da priredi „Pedag. društvo“ v zvezi z Br- žiško- sevnikiškim učit. društvom koncert v prid Učit. konviktu. Tovarišu Humeku se naroči, da v prihodnjem „krožku“ o tem poroča.

Resni in veseli pogovori so polnili ves večer, zapeli smo si tudi nekoliko narodnih pes- ni ter se razšli v zavesti, da so taki se- stanki za učiteljsko prava potreba in velepo- membni za ožjo stanovsko organizacijo. K.

Štajersko.

Učit. društvo za celjski okraj zbo- ruje v nedeljo, dne 9. februarja t. l., v okol- deški šoli v Celju ob 11. uri predpoldne po- nastopnem vzporedu:

1. Zadnji zapisnik.

2. Društvene zadeve z nasveti. (Poročilo o prem- mbi pravil.)

3. Podavanje tovariša Lj. Černeja.

4. Iz šolske prakse.

K obilni udeležbi vladno vabi

odbor.

Mariborsko učiteljsko društvo*) je zborovalo dne 9. prosinca tega leta v karč- vinski šoli. Udeležilo se je polovica društveni-

*) Zadnjiš potomata izpustili.

Uredn.

kov. Po pozdravu tov. predsednika A. Pože- gerja se je pretresoval dnevi red. Izvolila sta se dva upravna odbornika za „Zvezo“, in sicer tovariš Lesjak in tovariš Mejovšek. Pregledo- valem „Zvezinih“ pravil se je določil tovariš Fran Lichtenwallner. Glede okrožnice socialnega odseka bo poročal in pojasnil tovariš M. po brošuri A. Peska: Na delo med ljudstvo. Nato je poročal delegat o zborovanju „Zveze“ in podal došlim dopisom in okrožnicam pojasnila. Poročilo predsednika in blagajnika je zadovo- ljilo zborovalce in dal se je absolutorij glede društvenega delovanja in blagajniškega stanja. Zasiguran je stari odbor in predsedništvo. Uči- teljsko društvo šteje 55 članov, izmed teh je 50 pravih in 5 častnih članov. Posebno se je poudarjalo, da bi mlajši tovariši in tovarišice pristopile društvu. Med nami — za nas!

Srednješolski vestnik.

** Reforma srednjih šol. Na kratko smo že poročali o anketi, ki se je sešla v nau- čnem ministru dne 21. januarja ter se raz- govarjala o reformi srednjih šol. Danes poda- jamo o tej anketi natančnejše poročilo. Posve- tovanja so se začela z govorom naučnega ministra Marcheta, ki je dejal, da sedaj ve- ljavnih načrtov sicer ne smemo še smatrati za zastarele, da je pa vendar potrebno, da se govori o njih reformi na temelju pridobljenih izkušenj in napredka vede. Minister pravi, da bi bilo na korist srednjim šolam, ako bi se odstranil iz učnih načrtov ves nepotrebni ba- last učiva, da bi se omejilo slovnico poučevanje klasičnih jezikov, da bi se izpremenil učni načrt nemščine kot učnega predmeta, da bi se moral moderuirati pouk zgodovine tako, da bi se posvetilo več pozornosti gospodarski in kulturni zgodovini, da bi se razširilo v zadnjem razredu uvedeno domoznanstvo s predavanji o sociologiji; da bi se reformiral pouk matema- tike, geometrije, prirodopisja itd. Minister je tega imenja, da treba sedaj obstoječe gimna- zije in realke ohraniti tudi v bodoče, treba jih je samo reformirati in poleg teh dveh tipov ustvariti še nove vrste srednjih šol. Pravi, da se naučno ministru bavi z vprašanjem, kako bi se dalo znanstveno in pedagoško poglobiti odgojo učiteljskega, tako da bi tudi srednješolsko učiteljsko popolnoma razumelo svojo nalogo. — Za ministrom je govoril prvi sekcijski na- čelnik Pidoll. Govornik se je obrnil proti za- htevam onih, ki hočejo, naj bi bila srednja šola kompromis med zahtevami, ki jih stavi na mladino družba in država. Med temi dvema stališči ni kompromisa. Pidoll zahteva, naj se reformatorji dize načela: mladost mladini! Proč z mrtvimi jeziki iz spodnjih razredov; pouk naj se vrši na temelju materinščine in naj bo tako urejen, da se dijaki svojemu jeziku temeljito priučijo. V tretjem razredu naj se uvede šole pouk enega modernega jezika; z latinščino naj se začne šele v petem, z grščino pa šele v sedmem gimnazijskem razredu. Pidoll za- hteva, naj se ojači pouk prirodnih ved, naj se v 7. in 8. razredu jemlje več ozira na indivi- dualnost dijakov ter naj se matura odpravi. Za učitelje pa zahteva po angleškem zgledu po- polno svobodo poučevanja. Dela naj se z vsemi sredstvi na to, da bodo učitelji manj sodniki, zato pa bolj pomočniki in svetovalci dijaštva. — Drugega dne je govoril baron Gautsch, ki je svetoval, naj bi se poleg obstoječih srednjih šol osnoval še nov srednješolski tip na temelju moderne filologije. Ta ideja je na Nemškem že izvedena. Prof. Hueppe in Schipper priporo- čata, naj se postopa pri reformi srednjih šol brez nadaljnjih poizkusov po nemškem zgledu, seveda brez pogreškov, ki so se delali na Nemškem. Prof. Bobrzyński priporoča, naj se poleg srednjih šol usovrši tudi meščanska šola. Reforma srednje šole naj pa obstoji glavno v tem, da se pouk sedanjih predmetov poglobi, namesto da bi se uvajali novi, zahteva tudi avtonomije posameznih srednješolskih zavodov. — Tretjega dne je nastopilo tudi mnogo go- vornikov, katerih eni so zagovarjali klasične jezike, dočim so drugi zahtevali, naj se od- stranijo. Med zagovorniki klasičnih jezikov je bil tudi posl. Pernerstorfer. Najzanimivejši je bil pa govor prof. Drtine. Dokazoval je, da je dandanes enotna srednja šola nemogoča in da je neobhodno potrebno, da se ustvari več rav- nopravnih in ravnocennih tipov srednje šole. Enotno izobraževanje bi bilo v spodnjih raz- redih pač možno, v višjih razredih je pa raz- delitev po strokah neizogibna. Z reformo poli- tiške uprave naj se izvede tudi decentralizacijo šolske uprave. Vsakemu narodu naj se da pravico, da si sam upravlja svoje šolstvo. For- malni pogoji za uspeh reformnega dela so: 1. da bi se v šolski upravi poverilo pedagoško in didaktičko vodstvo strokovnjakom; 2. da bi se šolstvo laiciziralo ter opustilo vpliva katere- koli cerkve; 3. birokratski formalizem naj se odstrani na korist samostojnosti in svojepravnosti učiteljskega, učiteljskih zborov in šolskih svetov, v katerih naj bo učiteljsko zastopano po izvoljenih članih iz svoje srede. Toliko gimnazija kolikor realka potrebuje reform. Idealni načrt bodoče srednje šole bi moral temeljiti na znanstveni razdelitvi vednostnih strok na dualizmu prirodnih in duhovnih ved ter bi moral biti završen s harmoničnim, enotnim, filozofskim nazorom na svet in življenje. O vplivu antike na srednje-šolsko izobrazbo pravi Drtina, da bi bilo bolje, ako bi na gimnazije

prihajali z vsenčilšč navdušeni apostoli grške življenske modrosti nego pa še tako temeljiti poznavalci klasičnih jezikov. Duševni dobiček, ki daje današnji pouk grščine, ne stoji v nikakem razmerju s trudom, ki ga daje dijakom ta način poučevanja. Drtina predlaga, naj se začne pouk latinščine v 3., pouk grščine pa v 5. razredu. Dalje priporoča, naj se da absol- ventom 6. gimnazijskega razreda pravico slu- žiti kot enoletni prostovoljci kakor na Pruskem. Predlaga nadalje, naj se ustvari nov tip šest- razrednih licejev na temelju realk, ki naj bi odgovarjali potrebam in zahtevam trgovskega stanu. Meščanska šola naj ostane in se izpo- polni. Končno predlaga Drtina, naj se oživo- tvori v „Czechische Revue“ stavljeni predlog, da bi se v naučnem ministru osnoval stalni od- delek za šolsko reformo sploh. Svoja izvajanja je končal z željo, naj bi se reforma srednjega šolstva izvedla v tem smislu, da bi naši mla- dinci podali v šolah ono veliko dedščino pre- teklosti, in sicer iz antike, ljubezni do narave, veselje do življenja in tvorno moč; iz krščan- stva ljubezen do bližnika v smislu humanitete kot socialno dolžnost; iz dobe prosvetljenosti (18. stoletje) zaupanje v moč človeške misli, v moč in izdatnost znanja. Tako bi v smislu Komenskega in Leibniza postala naša šola delavnica človečnosti v smislu humanitete iz- obrazbe ter bi pripravljala moralni in kulturni prepored moderne družbe. — Četrtega dne se je razpravljalo o razmerju med ljudsko in srednjo, srednjo in visoko šolo. Večina govornikov se je izrekla za to, da se odstrani ma- tura sploh in da naj se namesto mature uvede rajše nekaka splošna izkušnja dijakov pri vstopu v višjo gimnazijo, da bi se na tak način manj sposobne ali ne dovolj pripravljene učence obrnilo na drugo pot. Če se matura odpravi, naj se uvede na visokih šolah poseben oddelek, na katerem bi nezadostno pripravljene dijaki lahko izpolnili svoje znanje. Na gimnaziji naj se odpravi dosedanja način izpraševanja od ure do ure in naj bi se rajše izpraševalo iz celih zaokroženih celot tega ali onega predmeta. Večina je za to, da se pismena matura in klav- zurne izkušnje na vseučiliščih takoj odstranijo. Na slovanskih zavodih naj bi se posvečalo več pozornosti slovanskim starožitnostim in naj bi se v tem smislu revidirale učne knjige. Na to se je glasovalo o predlogih glede predlaganih reform. Bil je enoglasno sprejet predlog, naj se uvedejo pri maturi bistvene olajšave. Iz za- ključnega govora ministra Marcheta je razvidno, da hoče učna uprava uvesti olajšave že pri maturi 1908. l. — Na programu je bila še razprava o telesni odgoji. Referenta sta bila prof. Hnepe in Thomser, v imenu ministru za deželno obrambo je go- voril general Piskaček ter dejal, da bi telesna odgoja morala imeti edino ta namen, vcepjati mladini smisel za disciplino, točnost, uobljivost in zaupanje v sam-ga sebe, ne pa morda šablonstvo in igranje vajokov. — Prof. Drtina predlaga: 1. Telovadba bodi obvezni predmet ter se poučuj na vseh srednjih šolah po 3 ure na teden, od katerih naj se vsak semester posveti nekoliko ur za pouk v higieni. Pri vsakem zavodu naj se osnujejo, če le mogoče, igrišča. 2. Telovadne sisteme naj se revidira in dela na to, da bo telovadba pripomoček za moralno vzgojo. 3. Prostih iger naj se udeležujejo vsi dijaki po eno uro v tednu, naj se prirejajo redni izprehodi in izleti. Ure iger naj štejejo učiteljem med obvezne ure. 4. Klasifikacija v telovadbi naj se odstrani in namesti s karak- teristiko telesne izdatnosti dijaka. 5. Pripravna izobrazba učiteljev telovadbe bodi znanstvena. 6. Znanstveno izobraženi učitelj telovadbe naj bo glede plače in drugače ravnopraven z dru- gim profesorji. 7. Nadzorstvo telovadbe in telesne odgoje naj bo izročeno strokovnjakom. — Vsi ti predlogi so bili sprejeti. — Nato je bilo stavljenih še nekoliko predlogov nakaj je imel zaključni govor naučni minister.

** Idrijska realka. Naučno ministru je dovolilo, da se razširi idrijska realka v 7. razrednico in da sme imeti maturitetne izpite ter izdajati državno-veljavna maturitetna iz- pričevala.

Književnost in umetnost.

Obrotno zakonoznanstvo. Sestavil H. Podkrajšek, c. kr. strokovni učitelj. — Cena vezani knjigi 1 K 20 h. — Z odlokom visokega c. kr. ministru za bogočastje in uk z dne 10. julija l. 1907, št. 22.142, odobrena učna knjiga. — Na Dunaju. Založili Karl Graeser in drugi 1907. — Natisnila c. kr. dvorna tiskarja Fr. Winiker & Schickardt v Brnu.

C. kr. strokovni učitelj na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani, g. H. Podkrajšek, nas je zopet obogatil z novo učno knjigo za obrtno-nadalje- valne šole. Z nekakim veseljem smo sprejeli to knjigo, ker vemo, da nam bo pri pouku na naših obrtno-nadaljevalnih šolah prav dobro služila. Prepričani smo, da nam je tov. zamašil precejšnjo vrzel v literaturi naših obrtno-na- daljevalnih šol.

Knjigo moramo vobče pohvaliti, ker jo je sestavil, kakor se je že neki slovenski list izjavil — nejurist. Vendar bi imeli pripomniti, da se je sestavljalce premalo oziral na obrtno novelo iz l. 1907, ki je ravno za sedanjost jako važna. Izgovor, da je bila knjiga ob času, ko je izšla ta novela, že mogoče dotiskana, nas ne more zadovoljiti, ker bi nam sestavljalce to

novelo lahko omenil koncem knjige, četudi s kakim pridatkom. — Zaradi te novele se mora oddelek 3. str. 12, kjer se govori o svobodnih obrtih, drugače glasiti, zakaj ravno s to novelo se zahteva od svobodne obrti trgovine z meša- nim blagom izkaz usposobljenosti. Na ta pasus opozarjamo posebno vse one, ki bodo knjigo rabili.

Naleteli smo pri pregledovanju knjige na nekatere bistvene napake, in sicer na strani 67., 12 vrsta, ki bi se menda morala glasiti: Eno polovico članov volijo pripadniki davčne družbe (ne „davčna občina“) ... Tudi glede odstavka 28.—31. vrste str. 67. opomnimo, da naj se glasi: „Glede volitve same je pomniti, da o pade v vsakem davčno uradnem okraju na 20 obdavčencev vsake davčne družbe en volilni mož, toda vsak upravičenec ima pravico voli- ti volilne može za dotični okraj, pri čemer pride na vsak ostanek pod 20 obdavčencev še en volilni mož.“

Napaka je tudi na strani 68. v odstavku, ko se govori o uradnem izbrisu pridobnine. Zadnji odstavek: „Uradno se pridobnina iz- briše le, kadar davčni zavezanec umrje in se obrt opusti, ali kadar se o njem več nego eno leto ne ve, kje da je in se obrt opusti.“

Str. 70., 5 vrsta: Dohodnina se pač ne more plačevati 1. decembra tistega leta za pol leta „naprej“, ker se navad- no dohodnina napove šele me- seca januarja prihodnjega leta, torej za vsako leto posebej.

Knjiga bi mnoga pridobila, ako bi ne bila tako suhoparno pisana, citirajo se le zgolj postave. Lahko bi se g. sestavljalce oziral na življenske zglede s posebnim ozikom na slo- venške razmere. Ker je pa knjiga slednjič na- menjena tudi samoukom, je sem-tertja težko umljiva, ker navaja le izvečine zakone brez razlage. Samouk pa potrebuje razlage in prak- tiških zledov.

Želimo, da se g. sestavljalce ozira pri drugi izdaji na te naše želje, ker bo šele tedaj knjiga dosegla popolnoma svoj namen. n + ga.

Kulturno delo.

+ Slovenske Matice odborova seja dne 27. januarja 1908. Pravda o sporni zadevi glede delnic „Narodne tiskarne“ med prof. Jesenkom in Matice še ni končana. Razsodba se izroči strankama pismeno. Novi poslovnik se potrdi in se predloži občnemu zboru v končno odobrenje. Uredi se poslovanje uprave. Blagajnikovo poročilo o stroških za publikacije 1907. leta se vzame na znanje in se sklene, da se vprašanje o gnotnem stanju Matičnem, oziroma o lani nastalem deficitu izroči gos- spodarskemu in knjižnemu odseku v pretres. — Tajnik poroča o sklepih seje knjižnega odseka z dne 23. pret. m. glede izdajanja Matičnih publikacij za l. 1908. Sprejme se Zofke Kvedrove drama „Američani.“ — Prošnja „Mačice Srbske“ v Budišinu za podporo se odkloni. Poročilo o podaritvi knjig raznim društvom, o novo osnovanih poverjeništvih, o premeni poverjenikov, o na novo pristopivših udih in o prirastu knjižnici se vzame na znanje.

+ Seznam za ljudske knjižnice uporabnih knjig je založil osrednji odbor akad. fer. društva „Prosveta“ v Ljubljani. Brošura obsega tudi navodilo za poslovanje knjižničarja, izposojevanje knjig in urejevanje javnih ljudskih knjižnic. Cena brošuri 20 h. Naročila naj se naslovijo na: Osrednji odbor akad. fer. društvo „Prosveta“ v Ljubljani (Mestni dom).

+ Akademija. Zadnje soboto je pri- čela „Akademija“ s svojimi predavanji. Pred- daval je vseučiliški profesor iz Zagreba, gosp. dr. Hinko pl. Hranilović, o geografiji in geo- grafiskem položaju južnih zemelj naše monar- hije. — Naša domovina ima znamenit položaj v trojem oziru: prvič leži v zmernem pasu zemlje in je zaraditega najprimernejša za raz- voj duševnih sil; drugič je sredi Evrope, na meji raznih kultur, ki jih more družiti v sebi; tretjič je najvažnejša točka naše monarhije, ker leži (in sicer edina izmed vseh predelov avstrijskih) ob morju. Le etega bi si morala želiti: kaka velika reka bi se morala iztekati v Adrijo, kakor je vezela Tibera Rim z mor- jem in s tem dala mestu veličino; mi pa imamo pred morjem Kras in Velesbit. Po tej vodni cesti bi plavalo bogastvo naše zemlje v tujino in se izpremenjeno, a pomnoženo vra- čalo. Bogata je naša domovina, a izrabiti ne znamo njenih zakladov; svoje delavne sile od- dajamo Ameriki, doma so pa v mnogih krajih le žene starci in otroci. — Gospod predavatelj je v posebno lahko umljivi obliki razpravljal o svoji za nas vseskozi aktualni temi in je, dasi se držeč znanstvene stvarnosti, svojo raz- pravo govoril s toplim čuvstvom ter naglašal, da ni dovolj, če teoretiško poznamo svojo do- movino, treba je marveč to teoretiško spoznanje praktično upotrebiti. Za svoje predavanje je žel po pravici obilo priznanja občinstva, ki se je zbralo prav mnogobrojno. Po predavanju se je prof. Hranilović še posebej razgovarjal s slo- venškimi zemljepisci. — Ta teden bo predaval že iz lanskega leta znani prijatelj našega kul- turnega življenja, g. prof. dr. Bazala o etiki in narodni akademiji.

+ **Podružnico ljubljanske „Glasbene Matice“** so osnovali v Celju. Načelniki so profesor na samostojnih slovensko-nemških gimnazijskih razredih, gospod Josip Kožuh.

+ **Otvoritev knjižnice na Renčah na Goriškem.** Tamburaško in pevsko društvo „Svoboda“ je otvorilo v nedeljo dne 26. pret. m. knjižnico. — Ob otvoritvi so bili navzoči udje in nekateri drugi možaki. G. predsednik je imel pozdraven govor, v katerem je poudarjal zlasti važnost knjižnice. Tov. nadučitelj Pavlica je predaval: „Kako naj čitamo knjige!“ Predsednik tov. Vižintin je pa predaval o slov. slovestvu do Prešernovih časov. — Ljudstvo želi, naj oba predavatelja nadaljujeta s predavanji. Hvaležno je jima. Z otvoritvijo knjižnice je društvo „Svoboda“ izpolnilo velik del svojega programa: izobrazbe. Želimo knjižnici najboljših uspehov.

Politiški pregled.

* **Gospod Teodor Schwarz,** deželni in deželnega šolskega sveta predsednik v Ljubljani, je povzdignjen v baronski stan. Zaslugam — priznanje!

* **Za saniranje deželnih financ.** „Neue Freie Presse“ poroča, da se bo začetkom marca v finančnem ministertvu vršila že večkrat odložena anketa, ki bo preiskovala, kaj bi bilo ukreniti za uravnavo deželnih financ. Ankete se udeležijo zastopniki vseh d-žel. Priprave so že dovršene. Ta anketa se je imela vršiti že v septembru, ali odložiti so jo morali zaradi ogajanj za sklep nagodbe z Ogrsko. Finančno ministertvo predloži delegatom obsežen material. Posvetovanja se bodo vršila na podlagi dveh kriterijev, to je, ustanovitvi bo, koliko iznašajo potrebščine dežel in potem način pokritja. V prvi vrsti je namenjeno povišanje davka na zganje. Povišanje se uravna po potrebi, ki jo bo pokrili v dotični deželi. Pozneje, a tudi v marcu bo zopet posvetovanje zaradi povišanja davka na špirit in zaradi razdelitve kontingenta. Zakonski načrt o uravnavi deželnih financ in povišanja davka na špirit bodo brzkone istodobno predloženi poslanski zbornici in sicer v pomladnem zasedanju.

* **Učiteljski kandidati** za splošni volilni razred za deželnozbornske volitve na Goriškem je dornberški nadučitelj Ignacij Križman. — V Idriji kandiduje tov. E. G. angli.

* **Dve novi ministertvi v Avstriji.** Ustanovi se baje ministertvo za promet (pošta, brzojav, javne zgradbe) in ministertvo za socialne reforme.

* **Italijanske utrde ob avstrijski meji.** Poročevalec o proračunu italijanskega vojnega ministertva, poslanec Pais, je izjavil na-proti časnikarjem, da hoče predlagati povišanje vojnega italijanskega proračuna za 40 milijonov lir. Za utrde ob vzhodni (avstrijski) meji obstoječi načrt. Utrde bodo stale 600 milijonov lir. Podrobnosti so še tajne. Pais pravi, da je zgradila Avstrija zadnji čas ob italijanski meji močne utrde.

* **Nova politična stranka** se je osnovala v Nemčiji. V Lipskem je bil v ta namen shod, katerega se je udeležilo približno 200 oseb. Pisatelj dr. Ernst Hentall er je predaval o cerkvi in političnih strankah ter je predlagal, naj se ustanovi „Nemška kulturna stranka“. Za glavne zahteve nove politične organizacije je naštel: Ustanovitev ljudske akademije z absolutno svobodo pouka; reformo kraljestva (odstranitev „milosti božje“, ki se je preživela); popolno svobodo vesti tudi za državne uradnike in častnike; osvoboditev šole in učiteljev od vsakega verskega pritiska; olajšanje izstopa iz cerkve in odstranitev vsakršne stanovske nadprave. Govorniki drugih strank so izrekli dvom nad uspehom nove stranke.

* **Poljski jezik v Šleziji.** „Nowa Reforma“ poroča iz Tezina, da sta se kolegija občinskih predstojnikov Tešinskega in Bialskega okraja izrekli za poljsko uradovanje. V prvem je bil ta sklep storjen soglasno, v zadnjem je bilo le pet protivnih glasov.

* **Cerkvena borba v Makedoniji.** Odnosaji med bolgarskim eksarhatom in grškim patrijarhatom se čimdaljebolj postrujejo. Kakor poročajo iz Carigrada, je nedavno na seji patrijarhatstva neki član predložil, da se bolgarski eksarhat na vsak način odstrani iz Carigrada in da se vsi bolgarski duhovniki v Makedoniji obrijejo. Ta cerkvena borba je nastopila baje zaradi prevelike napetosti med grško in bolgarsko narodnostjo v Makedoniji.

* **Učiteljica — kandidatinja za češki deželni zbor.** „Hlas Naroda“ poroča, da so stranke desnice sklenile kandidirati v volilnem okraju Kutnagora ljudsko učiteljico gđ. Zelinkovo.

* **Kaznovan modernist.** „Bayrischer Kurier“ poroča iz Rima, da je profesorju Erhardt v Strassburgu odvzet naslov prelata zaradi njegove kritike zadnje enciklike. — Profesor Erhardt je priobčil izjavo, v kateri obzaluje svoj nastop za moderniste ter izjavlja, da hoče pod vsakršnimi pogoji ostati veren sin katoliške cerkve. Tako se je spokoril!

* **Portugalski kralj in prestolonaslednik — umorjena.** V soboto po 5. uri popoldne se je vrnil kralj Karl I. portugalski s svojo družino iz vile Viciosa v glavno mesto Lisabon. Vozili so se v odprtem vozu kralj, kraljica Amalija, prestolonaslednik Ludovik

Filip in princ Manuel. Na trgovskem trgu so streljali trije možje s karabinci, ki so jih imeli pod plaščem skrite, na kralja in družino. Kralja so zadele tri kroglice, ena v tilnik, ena v pleča in ena v vrat. Prebila mu je vratno žilo in je bil kralj Karl takoj mrtev. Prince je še nekaj časa živel, pa je umrl v mornariškem arzenalu, kamor so ranjenca spravili. Prince Manuel je ranjen na čeljustih in roki, vendar ne resno. Kraljici se ni ničesar zgodilo. — Vest o kraljevi smrti se je bliskoma raznesla po mestu: vse trgovine so takoj zaprli, rotovž in državno banko straži vojaštvo. Ta čin je za sedaj dokončal razpor, ki je vladal med vlado in ljudstvom. Razmere na Portugalskem so namreč žalostne, gospodarsko stanje malodane obupno. Kralj Karl I. je vladal od leta 1889; pod njegovo vlado je imela država ne le na zunaj glede naselbin nesrečo, temveč je doživela tudi doma velik državni denarni polom — Naslednik kraljev je princ Manuel, za katerega bo vladala najbrž kraljica Amalija.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi: Tov. Fran Lužnar iz Primskovega pri Kranju, za tri leta 72 K; tov. Engelbert Gangl iz Idrije, za mesec februar 10 K; tov. Janko Likar za mesec februar 2 K; učiteljstvo meščanske šole v Krškem, za mesec februar 5 K; tov. Julij Slapšak iz Vodice, za mesec februar 2 K; tov. Troštova iz Vodice, za februar 2 K; Angela tov. I. Kovarčič od Sv. Trojice v Slovenskih goricah, 3 K; Jakobina, nadučiteljica hčerka iz Ljubljane, za mesec februar 2 K. Skupaj 98 K; zadnjič izkazanih 118 K; doslej darovanih 216 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Gospa Viki Borštnikova, nadučiteljica vdova v Ljubljani, 10 K; gđ. Minka Kadivčeva, trgovka v Ljubljani, 2 K; vesela družba v Idriji 5 K 43 h, ki jih je nabral tov. Rajko Novak; tov. Egidij Schiffrer iz Mirne 1 K in 1 „groš“ za poklon tov. Anice Ciuhove pri Sv. Duhu na Stari gori. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Josip Reich iz Dola pri Ljubljani; Clarici, Ekel in Gebauer iz Rudolfovega; Ivan Semrl iz Lesce; šola v Vel. Podlogu pri Krškem (4 K); A. Pire, Pavla Čopin Ida Papler iz Borovnice, Joško Bergant iz Turjaka; Hrabroslav Skulj, Alojzija Trošt in Gabrijela Čerov iz Tržišča pri Mokronogu; Fran Silvester iz Črnega vrha nad Idrijo; Fran Ovetko iz Vučje vasi pri Križevcih; Adolf Peršič iz Voglarjev pri Gorici; Fran Waišel iz Hrušice v Istri; Rajko Justin in Marija Justin iz Trebelnega; Nikolaj Stanonik, Ema Petsche in Josip Jeglič iz Selc; Jenko, Mazgon in Schiffrer iz Mirne na Dolenjskem; učiteljstvo v Novi Štifti (4 K); Matko Žgajner iz Resnika; Janez Wohinz iz Kresnic; Janko Muren iz Draščic na Dolenjskem; Rudolf Završnik iz Preddvora pri Kranju; Ludovik Žerjav iz Brezovice v Istri; Anton Možina iz Berja pri Ribenberku; Jakob Žebre, Ferdo Wigele, Ivana Perušek, A. Semé, Marija Kozamerin, Justina Kozamerin in Hinko Paternost, vsi iz Starega trga pri Ložu; Alojzij K. Sežun iz Mavčič pri Kranju s pripomnjo:

Kdor je količkaj „Benedikt“, kroni dve daj za konvikt, da bo stavba prepotrebna, našega imena vredna! Iz teh zrnih bo pogača — stanu spominska palača!

„Slovenčeva“ pištola. „Slovenec“ je strašno bogaboječ in nedolžen list. Ko so umorili portugalskega kralja, je delo morilec zvrčal takorekoč na naš list. To zvrčanje je seveda smešno in zlobno obnem. Po poročilu „Slovenca“ samega (štev. 28) je pripravil umor anarhist Ferreira in po poročilu istega lista je dobil morilec — bivši sergent 5. pešpolka — l. 1899. po protekciji nekega plemiča mesto podučitelja na neki libzonski indu-triški šoli. Toliko samo mimogrede, da vidimo, kako baje „Slovenec“ samega sebe po umazanih zobeh. Za tako natocevanje je res treba veliko mero zlobe in poln mehur smradu iz pekla. Zloba je „Slovenčevcem“ tisti element, kjer se počutijo srečne, in smrad iz pekla se širi na kilometre daleč. — Toda „Slovenec“ ne kroti strasti z blagoslovljenim kadilom, in kakor anarhistom in tiranom so tudi njemu tuje besede Kristusove: „Ljubite se med seboj!“ — „Slovenec“ ima nekeje v redakciji spravljeno pištolo, ki jo prav pogostoma spravi na dan in jo nastavlja na prsi poštenim in dostojnim ljudem. Zadnjič smo povedali, da je zopet počilo to smrtonosno orožje, in tedaj ni padel nihče drugi nego — rektor graške univerze! „Slovenčevci“ strelci so hujši od Viljema Tela in od morilec portugalskega kralja: merijo v Ljubljani, a v Gradcu pade žrtev, že zaradi samega smradu. A ni bilo dosti ene žrtve. V staro pištolo že sipljejo novega smodnik: „Tudi

liberalni učitelji naj si to zapomnijo, ker bodo ta nauk kmalu rabili!...“ Za rektorjem graške univerze pridemo na vrsto — mi. Ali bo potem konec mesarskemu klanju? Ne! Krvoloku ni nikoli dovolj: „In tudi drugim našim kulturnim zavodom. n. pr. gledišču, ta opomin ne bo škodil...“ Zakaj? Kaj ima vendar z bandedi opraviti kultura? „Slovenec“ govori in pravi: „Čas setve je tu!“ Če bi bil že čas žetve, ampak „Slovenec“ žanje ob setvi! Obeta se nam torej doba grozovitosti in umorov na debelo. Kranjecem se že jasne vremena; temu je porok „Slovenčeva“ pištola! A tako zarjavelo orožje ima to napako, da se časih tudi razleti v roki onega, ki se z njim igra. Koliko je že na ta način ponesrečilo smrkavih pobalinov ali nevesitih pihalničarjev! Naj torej prečistiti gospodje blagohotno pazijo vsaj na lastne — hlače!

„Nova Doba“ pravi: „Naj le še enkrat (namreč „Učit. Tov.“) prebere naš članek in našel bo, da nismo pisali, „da se je učiteljstvo s svojim lastnim delovanjem odtujilo ljudstvu.“ temveč ravno nasprotno, kajti v članku stoji pisano: „In učiteljstvo se ni samo s svojim lastnim delovanjem odtujilo ljudstvu, odtujili so ga drugi...“ Upamo, da „Učiteljski Tovariš“ lojalno popravi to svojo pomoto. — Popravljamo!

Skrajna breztaktnost. Poročajoč o umoru portugalskega kralja, piše „Slovenec“ doslovno: „Tudi „Učiteljski Tovariš“, ki je vabil na shod svobodomislecev v Prago naše liberalne učitelje, si lahko čestita k svojememu tovarišu po duhu in srecu in naj pošteno poroča, da je bil morilec liberalen učitelj, ki je v dejanju izvajal načela Misli Svobodne!“ — Res je, med morilci portugalskega kralja je bil tudi lisabonski učitelj, bivši častnik Emanuel Ubiska. S tem pa ni rečeno, da mi soglašamo z umori. Ne! Mi smo že s človeškega stališča proti vsakemu takemu krvavemu dejanju, pa naj se že zgodi nad kraljem ali pa nad nedolžnim dekletom ali nad nezakonskim otrokom v kateremkoli farovžu. Mi smo proti vsakemu — fizičnemu ali moralnemu — umoru, in samo skrajna breztaktnost je, ako hoče sedaj „Slovenec“ — morilec poštenja in časti — izrabljati tragedijo v Lisaboni v škodo našega lista in učiteljstva Bog ve, kateri oskrunjeni celibatar je zatajil krvavo srajco in hoče s portugalskimi razmerami ubiti našo čast, da dvigne sebe iz blata nemoralnosti? To je vse, kar imamo odgovoriti na to najnovjše „Slovenčev“ lopovstvo. Če pa ostane „Slovenec“ tako nesramen, ga lahko povedemo v hišo, kjer se mori — objuba dečivstva! Kako navdušeno himno zapoje potem?

Krog naročnikov našega glasila U. T. se vedno širi. Zanimanje za našo organizacijo prodira vedno globlje, in to nas veseli. Le tako naprej, tovariši! Vsak pridobivaj novih naročnikov, da bo „Tovariš“ tem lažje in odločneje zstopal koristi celokupnega učiteljstva. V združenju je moč!

O negovanju zob je predaval pri II. roditeljskem večeru na l. mestni šoli v Ljubljani zobozdravnik, gospod dr. E. Bretl. Zanimivo in poučno predavanje bo objavljeno v „D. mačem ognjišču“. Pri tretjem in zadnjem letošnjem roditeljskem večeru, ki bo zadnje dni t. m. ali pa prve dni marca, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak „o domači kazni“. Starši se vedno bolj zanimajo za roditeljske večere, učiteljstvo pa pridobiva navzlic spletkarjam in hujskanju nasprotnikov vedno več zaupanja in spoštovanja. S stikom šole z domom si bomo prisvojili mladino in starše, ki bodo — da govorim s pedagoškim pisateljem Dragotin Pribilom — ponosno kazali na učiteljstvo: „Glejte, to je naša šola, to je naš učitelj.“

Slava cesarju Francu Jožefu I.! bo naslov prekrasnemu slavospevu, ki ga je uglasbil tovariš Emil Adamič iz Kamnika za šolsko mladino in ga izda v proslavo slavnega 60-letnega vladarskega jubileja našega cesarja „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“. Tudi ob 40 in 50 letnici slavnega vladanja cesarja Franca Jožefa I. je izdalo napredno slovensko učiteljstvo več primernih knjig patrijotičke vsebine ter zbuvalo tem potom v srecih mladine čut domoljuba in ljubezni do vladarja in vladarske hiše. Sploh vsa literatura te vrste, kar jo imamo Slovenci, je delo naprednega ljudskega in srednješolskega učiteljstva, ki tudi ne začne ali konča nobenega zborovanja, da bi se ne spomnilo našega modrega vladarja, ki nam je ustvaril novi šolski zakon — ta biser avstrijskega zakonodajstva. A navzlic vsem tem dejstvom in dokazom nas pa slikajo naši zlobni in samopašni klerikalni kolovodje po svojih listih za državi nevarne ljudi, in glejje, pravijo celo, da smo mi vzrok smrti portugalskega kralja. Fej takim ljudem!

Osebnosti v Ljubljani. Provi-zorni učitelj v Ljutomeru Rudolf Dostal je imenovan za definitivnega učitelja v Senožečah in dodeljen v službovanje na ljubljansko glu-honemuico na lastno prošnjo. D-finitivna učiteljica v Škočijanu Matilda Blagajne-Goriškova je premeščena na lastno prošnjo v Vače pri Litiji. Učitelj Janko Leban v Bukovici je zaradi boleznih dobil dopust in ga nadomešča izprašana učiteljica kandidatinja Ivana Mesečeva. Istotako je zaradi boleznih dobila dopust Rozina Coriary na Jesenicah in

pride na njeno mesto izprašana učiteljska kandidatinja Josipina Arhova. V začasni pokoj je stopila na lastno prošnjo zaradi boleznih definitivna učiteljica v Zagorju Marija Škerjanečeva. Imenovani so za učitelje, oziroma učiteljice: Anton Vode za Zagradec, Franc Štular za Petrovo vas, Ljudovik Koželj in Josipina Verčeto va za Žužemberk, Julijana Kocijančičeva za Studenec, Pavla Lampetova za Hruševje, Antonija Vižinova za Sv. Trojico pri Žilcah, Marija Veseličeva za Budanje, Zofija Škofljanačeva za Pozemelj, Ignacij Hude in Josipina Kozamernikova za Mirno peč, Amalija Kecejeva za Št. Jurij pri Kranju, Karolina Gamsova za Srednjo vas v Bohinju, Vlastimila Peršelova za Rateče pri Zidanem mostu, Josipina Javornikova za Bohinjsko Bistrico, Ivan Štrukelj, Josip Odlasek in Antonija Virkova vsi trije za Dobropolje, Marija Fajdiga za Šmartno pod Šmartno goro, Lea Levčeva za nemško deklško šolo v Ljubljani, Ana Grudnikova za Trebnje.

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še niso plačali letnine za l. 1907. po 10 h od uda: slovensko kočevsko, krško, logaško in postojnsko okrajno učiteljsko društvo. Gg. predsednike teh društev prosimo, da potrebno ukrenejo, da se stvar spravi v red.

Kdor ima na razpolago 9. številko „Domačega ognjišča“, jo blagovoli poslati tov. J. Dimniku v Ljubljano.

Mariborski okrajni šolski svet je izgubil — dr. Possecka. Na podlagi § 25 dež. šolske postave iz leta 1869. je moral iz okrajnega šolskega sveta. V zvezi z Bankalarjem je ta mož zlasti pri nastavljanju učiteljstva storil Slovincem mnogo bridkih krivic.

Odlikovanje. Gosc. Franc Strnad, bivši nadučitelj črniški, bivajoč sedaj v pokoju v Gorici, že odlikovan s častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje, je dobil v priznanje zaslug za šolstvo naslov ravnatelja.

Razpisano je na Primorskem mesto potovalnega kmetijskega učitelja s slovenskim učenim jezikom za politični okraj goriški. Sedež v Gorici.

Umril je v nedeljo v Hrastniku tamošnji provizorični učitelj Anton Verdaj, in sicer se je sam ustrelil.

Osebnost v Goriškega. V Gorah na Čerkljanskem je imenovana za učiteljico absolvirana učit. kandidatinja J. Havličeva iz Gorice.

Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu. Iz laškega okraja nam pišejo: Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu je zopet razpisano. Zidani most je ob južni železnici ter je kot železniško križišče jako živahen kraj in se nabaja danes v II. plačilnem razredu. — Opozarjamo slovensko učiteljstvo, da se številno udeleži natečaja za to mesto. Nemčurji bi radi spravili na to važno postojanko kakšnega svojih. Če bo dosti slovenskih prosilcev, potem ne bodo mogli v Gradcu tako izlepa vrinuti moža, ki bi bil le orodje našim polovičarjem. Mi hočemo pedagoga, a ne politika. Mi zahtevamo značajnega moža, a ne vetrnjaka. Zato pa, slovenski učitelji, pozor!

Listnica uredništva.

Na Gorojsko (R. in B.): Porabimo prihodnjič — V Istro: Pride prihodnje na vrsto. — Listek smo zvradi obilice drug-ga gradiva danes izpustili.

Listnica upravnštva.

Prva, tretja in četrta številka „Učit. Tov.“ je pošla. Prosim one, ki so sprejeli katero teh števil, pa niso naročniki, naj jo vrnejo, da morem novim naročnikom postreči, ki se vedno oglašajo.

Na dopisnice in pisma bom odgovarjal le, če dotičnik zapiše črko in številko vpisa, ki sta na vsakem ovitku naznačeni.

Prva dva dneva v mesecu ste upravnika prav razveselili. Mislil sem že, da se nasvet zadnje listnice uresniči. Ali prihodnja dva dneva sem padel iz nebes. Naročniki! Stvar je resna! Ne odlašajte, sicer bom moral, tasi nerad, netočnim povedati nekaj drugega. Tovariški pozdrav! Upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko. 46 1—1

V krškem okraju se razpisujeta s tem učiteljski službi na petrazrednici v Mokronogu in na trirazrednici v Škočijanu v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 18. februarja 1908. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, 3. februarja 1908.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani razpisuje s tem službo učitelja, oziroma nadučitelja na svoji, sedaj enorazredni ljudski šoli na Muti, kojo namerava razširiti v mešano dvorazrednico. S to službo so združeni prejemki, katere imajo na Štajerskem učitelji voditelji na dvorazrednih ljudskih šolah I. razreda; poleg tega prosto stanovanje, eventualno stanarina v znesku 300 K. Prednost imajo tisti prosilci, ki so večič delovanja na šolskem vrtu. Službo je nastopiti o „Veliki noči“, ko se prične novo šolsko leto. — Tozadnje prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili naj se pošljejo do 16. februarja 1908 na družbino pisarno v Ljubljani.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 31. januarja 1908.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Tožnim sročem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tožno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, soprog, brat itd., gospod

Ivan Hočevar

nadučilj in posestnik v Zagorju p. Kozjem

1. svečana ob 5. uri zj. po dolgi in mučni bolezn, previden s svetotajstvi za umirajoče v 59. letu svojega življenja zaspal mirno v Gospodu.

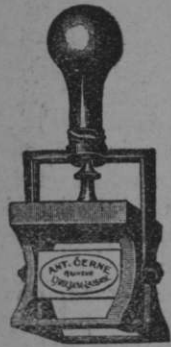
Ostanki predragega nam rajnika so se prenesli v ponedeljek, dne 3. svečana 1908 ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maša zadušnica se je brala na dan pogreba.

Ljubega nam rajnika priporočamo v blag spomin in molitev.

Zagorje, 4. svečana 1908.

Marija Hočevar roj. Pavlič, soproga, Janko, Ciril, Jože, sinovi, Milka, hči, Anton Franc, brata, Marija Šteiner, Terezija Novak, sestra, Matevž Šteiner, Anton Novak, svaka, Gabr. Hočevar, svakinja.

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 52 2

Čeniki gratis in franko.

2 kovaška učenca

sprejme v pouk

Valentin Urbančič

kovaški mojster na Dolenski cesti (pri Češnovarju).

Učenca bi imela pri mojstru hrano in stanovanje. Gospodje učiteljji se prosijo, da opozore svoje učence v ponavljajni šoli na to ugodno priliko. 55 1-1

Zalogo šolskih zvezkov za Štajersko

(od dežel. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za Kranjsko po F. Levčevim lepisju iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporočila 53 52-1

A. Umek v Brežicah in Krškem.

Uzorec na zahtevanje zastoj in franko.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporočila p. n. krajnim šol. svetom. šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne veliko-ti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-23

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporočila vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

PANORAMA KOSMORAMA

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3

(pod Narodno kavarno). 6 52-6

Od 9. februarja do vštete 15. februarja: Avstrijska Rivijera. I. del.

P. n.

Sl. občinstvu, uradom, šolam, društvom uljudno priporočam svojo na novo ustanovljeno

knjigoveznico

opremljeno z najnovejšimi stroji tako, da mi bode mogoče izvrševati vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela, kakor n. pr.: vezava protokolov lepo se odpirajočih, hranilnih knjižic v platno s črnim ali zlatim napisom, šolskih, društvenih in drugih slidenh knjig po najnižjih cenah.

Pri večjih naročilih odstopim 10 % v korist naročniku ali društvu, n. pr.: Od del, katera mi bl. govornijo doposlati šolska vodstva ali gg učiteljji odstopim gori navedene odstotke v korist učiteljskemu konviktu. 42 5-2

Ceneje kot povsod drugod. Za mnogobrojna naročila se pripravila

Anton Janežič, knjigovez
Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Najboljše in najcenejše tinte za šolo

na vsem svetu:

temnočrna, neizbrisna, proste kislina si more vsak sam pripraviti: 1 liter tinte za 14 do 16 vinarjev iz mogoče slavnostnega univ. praška za tinto.

Temnočrna v škat. 1 kg za 20-25 l	K 4-
modročrna v škat. 1 kg za 6-8 l	" 4-
vijoletna kancel v škat. 1/2 kg za 20-25 l	" 6-
vijoletna kancel v škat. 1/2 kg za 6-8 l	" 6-
antračen modra	" 6-
poznejše počrni 1/2 kg za 10-12 1/2 l	" 6-
alizarin zelena	" 6-
poznejše počrni 1/2 kg za 10-12 1/2 l	" 6-
modra ali zelena 1/2 kg za 5-6 l	" 6-
karmin in rumena 1/2 kg za 2 1/2-3 l	" 6-

in dozah po 10 v. Kvečkija doz vseh barv proti odškodnini 1 K v markah. Poskusne škatle po 1/2 kg za 2 ali 3 K se pošljejo po povzetju, ali da se denar pošlje naprej. Priloži naj se 24 v za spremnico in ovoj

Ustanovljeno 1880.

Tovarna za specialitetne tinte

L. Köpplová v Jičinu.

Na tisoče priznanj in pohval je na pregled pri meni in se na zahtevo takoj pošlje natančni prepis.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporočila svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-1

Največja tvornica na jugu Avstrije Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Cenovnik zastoj in poštine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

31

52-6

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6 nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njih priznana najboljši, črni, medli 19 52-6

lak za šolske table.

Učiteljska tiskarna priporočila vizitke.

Vsem onim, ki ljubijo zlahkno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporočila svojo nanovo urejeno

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel

„Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,

restavrat.

Slavnemu učiteljstvu se priporočila stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporočila

88 12-2

M. Rozman.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

15 52-22 Kolodvorske ulice št. 8.

Mojih 7 otrok

in na tisoče drugih ne pije nič drugega nego Sladin, t. j. dra. pl. Trnkóczyja sladni čaj (naj se ne zamenja s sladno kavo), ki se mu primeša nekoliko prekuhanega kravjega mleka in daje že en dan starim dojenčkom. Kot naravno preprosto, najbolj čisto, najceneje otroško redilo zleže tudi tedaj, kadar druga redila ne izdajo več. Zadošča navadna dojlina st. klenica. Prejel sem o njem pismena in ustna priznanja ter odkritosrečno zahvalo od mater, ki so obupavale, preden so rabile Sladin, dalje od zdravnikov in babic. 1 zavoj po 1/4 kilogr., 50 vin., zadošča za 20 do 30 dni. Dobiva se povsod. Po pošti franko 5 zavojev 3 krone 50 vin.

Lekarnar pl. Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

IVAN JAX & SIN

Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Velika zaloga

dvokoles, šivalnih in pisalnih strojev.

Čeniki zastoj in poštine prosto.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira na narodno trgovino

ČEŠNIK & MILAVEC

v Ljubljani (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke

Najnovejše vrste modnega volnena, svilnatega in perilnega blaga

za dama. Velika izbira preprog, zaves, odej itd. 18 12-3

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učiteljstvu dam pri nakupu 5% odbitka za učiteljski konvik. 12

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporočila kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polsunje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfinije. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Čeniki za tiskovine in pisarniške potrebšchine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-19